

Látogatói kutatás a Szegedi Vadasparkban 2013-2014

Endrédi Lajos

gyűjteményi részleg vezető

A Szegedi Vadasparkban folyamatosan végzünk látogatók körében kutatást, amely során nem csak a Vadaspark megítélését, hanem az egyes területeken (pl. programok, marketing, oktatás) végzett munkánk eredményességét is mérjük, valamint a régió turisztikai kínálatában elfoglalt pozíciókat illetően is igyekszünk képet nyerni. Szintén fontos felmérnünk a hazai állatkertészet megítélését, egyes állatkertre is lebontva, amelyekkel összehasonlíthatják a Szegedi Vadasparkot. A jelen cikk témája a 2013-as és 2014-es kutatások összegzése. A kutatásban nagy segítségünkre voltak az állatkertben dolgozó önkéntesek, közcélú alkalmazottak, diákmunkások és gyakorlati munkát végző diákok, valamint a Szegedi Tourinform iroda munkatársai.

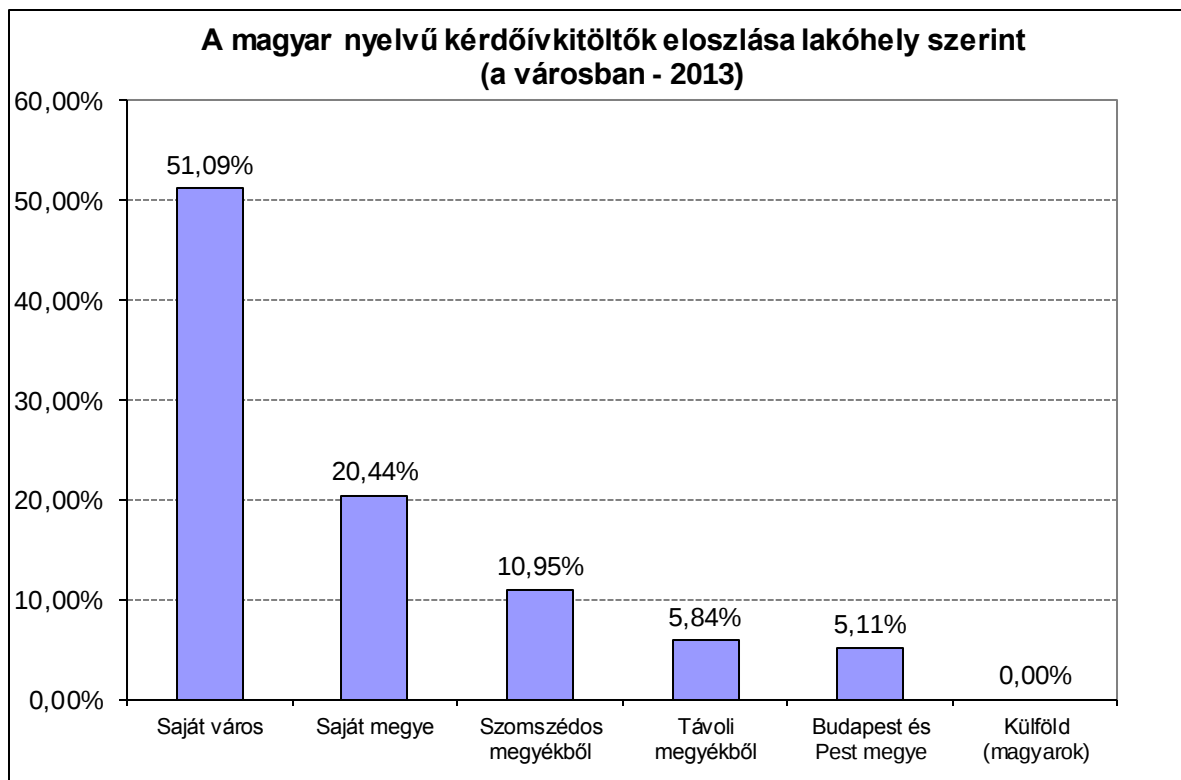
1. Kérdőívezés módszere

A kérdőívet a látogatók, illetve az utcán megszólított járókelők önállóan töltötték ki, nem a felmérést végző kérdésre kellett válaszolniuk. Miután a 2013-as kérdőíveken volt olyan kérdés, amely kifejezetten a megszerzett tudásra vonatkozott, kizárólag közvetlenül a távozásuk előtt kapták meg a vadasparki látogatók a kérdőívet. Azért, hogy motiváljuk a látogatókat a kb. 5 perc alatt elvégezhető kitöltésre, volt, hogy kisebb ajándékot adtunk át a felmérésben résztvevőknek (2013-ban). A felmérések adatait Excel programmal dolgoztuk fel. A Vadasparkban összesen 773 db, a városban 180 db kérdőív gyűlt össze 2013-ban, 2014-ben csak a Vadasparkban végeztük el a felmérést, az eredmény 338 kitöltött kérdőív lett.

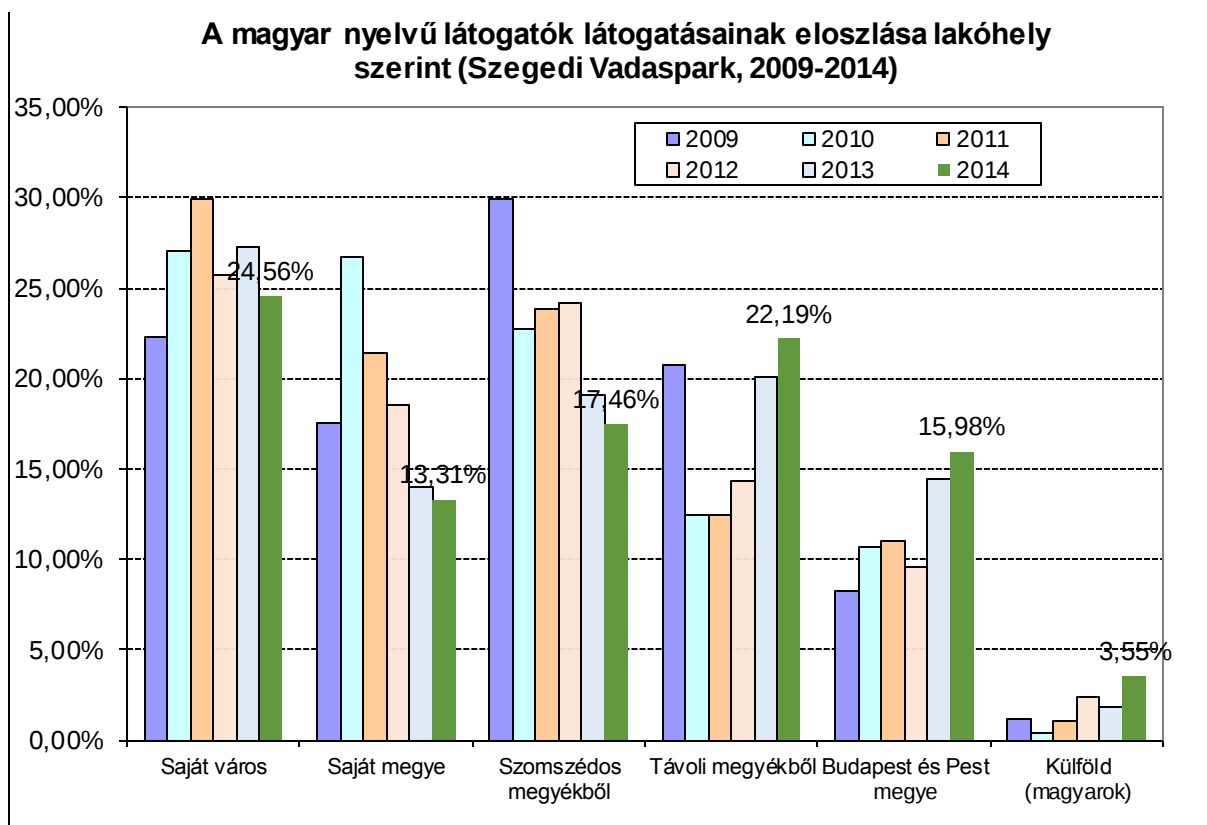
2. Eredmények

2.1 A felmérésben részt vevők

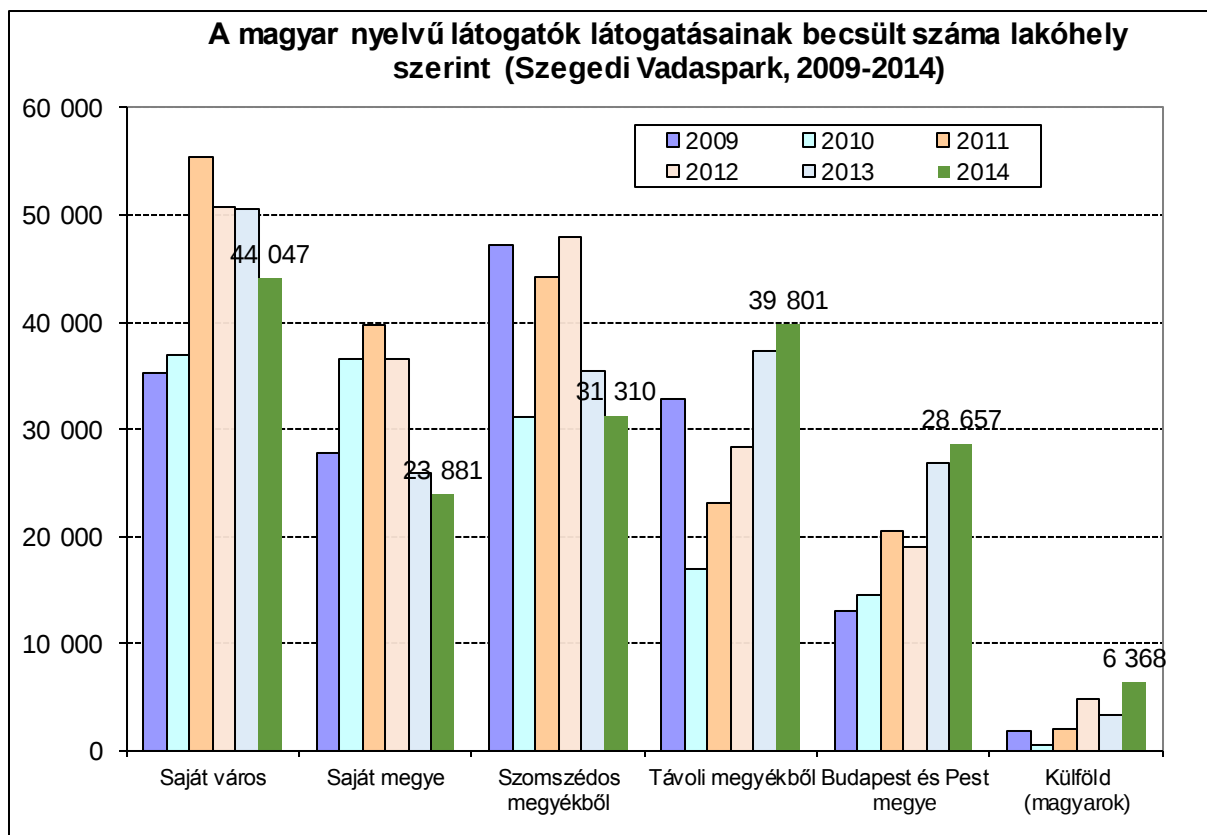
A városi kérdőívet többnyire szegediek töltötték ki - az 1. diagram mutatja az eloszlást lakóhely szerint. A vadasparki kérdőívet kitöltők esetében egyenletesebb volt az eloszlás. A 2. diagram több évre visszamenőleg mutatja a látogatók eloszlását lakhely alapján.

1. diagram

2. diagram

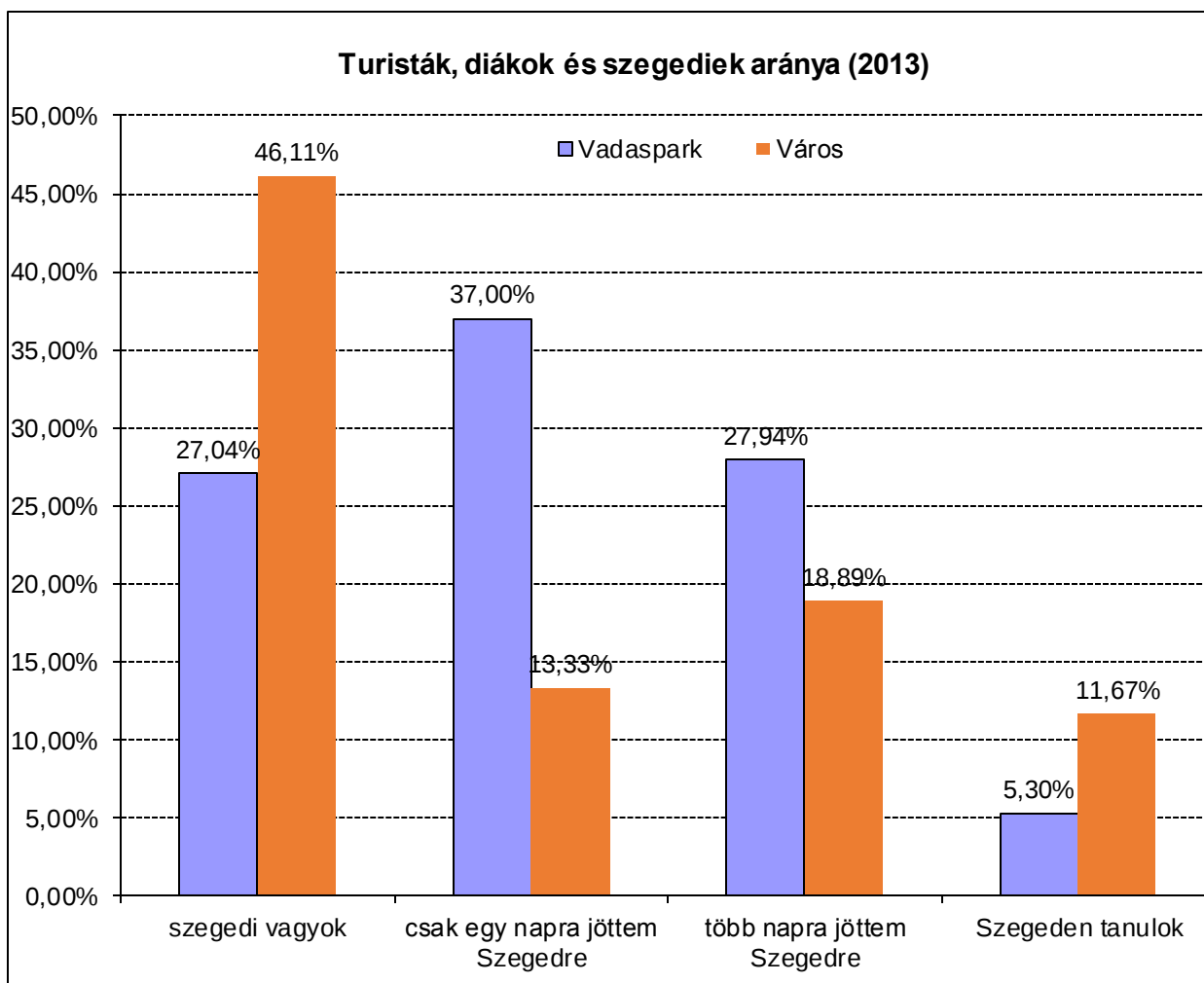
3. diagram

A 2. és 3. diagramból kiderül, hogy kis mértékben csökkent a szegedi látogatók, nagyobb mértékben pedig a régió távolabbi településeiről érkezők aránya és száma, viszont jelentősen megnőtt a turisták, vagyis a távoli megyékből, illetve a fővárosból és vonzáskörzetéből érkezettek aránya. Miután a kérdőív magyar nyelvű, így csak a külföldi magyar látogatók arányát tudjuk mérni, azonban az azonos módszer

miatt mindez a tendenciák feltérképezésére alkalmas. Ez alapján 2014-ben nőtt a külföldi látogatók száma, még ha a százalékarányuk a teljes látogatottsághoz viszonyítva nem is jelentős. Szegedről és környékéről a legnagyobb számban az évben érkeztek a látogatók, amikor átadásra került a Vadaspark eddigi történetének legnagyobb mérvű fejlesztése, a zsiráfház. Az azt követő években elmaradtak az állatkertben a hasonló volumenű (60-70 millió Ft feletti) fejlesztések.

Megbecsültük a látogatások számát is - de nem a látogatókért, hiszen a szegediek többször is eljöhettek egy évben, míg a távolabbi területekről érkezők esetében nagy valószínűséggel a látogatások száma megegyezik a látogatókéval. A 3. diagram mutatja az eredményeket.

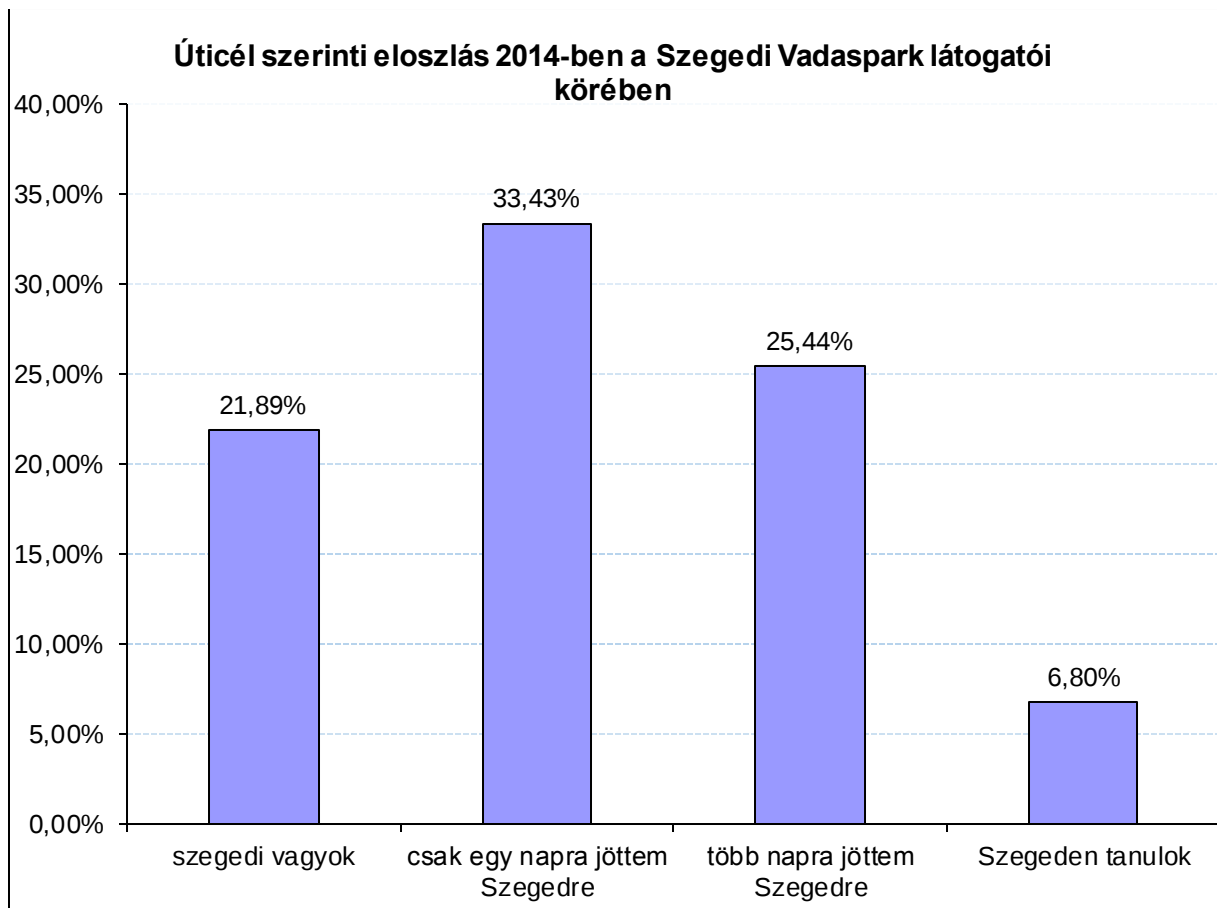
Egy régebbi felmérésben az állatkert látogatások gyakoriságára kérdeztünk rá, amelynek adatai alapján a szegedi látogatók száma kb. 30-35 ezer fő közé becsülhető.

4. diagram

A 4. diagram az mutatja, hogy a felmérésben részt vevők mennyi időt szándékoznak eltölteni Szegeden. Annyi egyértelműen kiderül, hogy a Vadaspark kifejezetten célpontja a turistáknak, de még inkább azoknak, akik csak egy napra érkeznek Szegedre a szabadidejük eltöltésére.

Az 5. diagramon a 2014-es eredmények láthatók, amelyet, ha összevetünk az előző diagram vadasparki adataival, jelentős különbséget nem tapasztalhatunk.

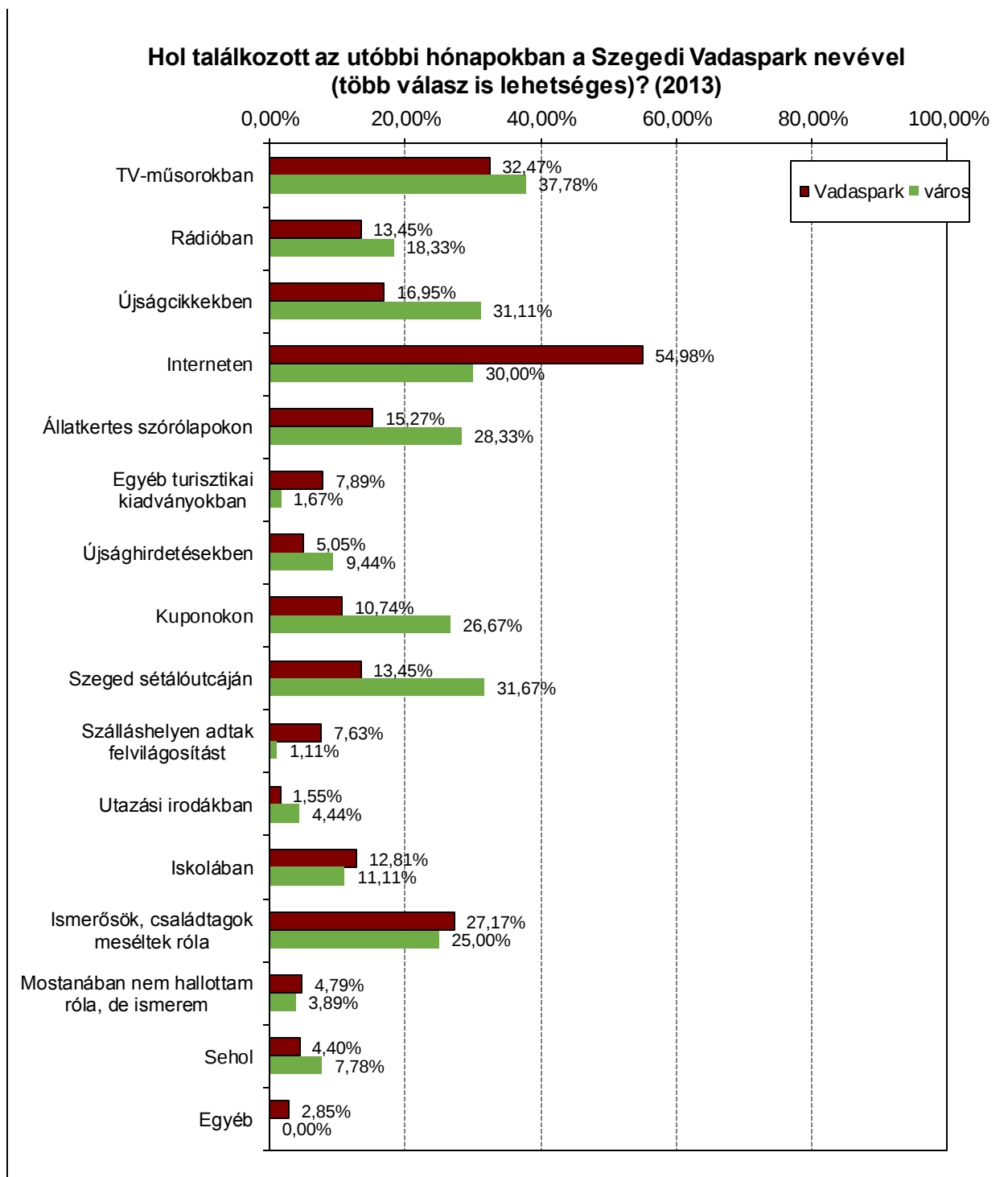
5. diagram

2.2 Marketing és PR

Mind a városi, mind a két vadasparki kérdőívben rákérdeztünk arra, hogy az elmúlt időszakban hol találtak a Vadaspark nevével. A vadasparki látogatók körében hagyományosan nagyon kedvező eredményeket kapunk az ismertségünkre vonatkozóan, ami összefügghet azzal, hogy egyrészt a Vadaspark iránt érdeklődést mutatók eleve nagyobb figyelemmel vannak az állatkerti hírek iránt, másrészt azzal, hogy a látogatásuk előtt informálódnak.

Az eredmények azt mutatják, hogy a Vadaspark ismertsége, bár kisebb a városban kérdezettek körében, összességében kevesen jelölték be azt, hogy nem találkoztak sehol a nevével. Az, hogy a látogatók körében sokkal többen találkoztak az Interneten a Vadasparkkal, azt mutatja, hogy a legfontosabb információ forrás jelenleg a világháló a látogatás tervezéséhez. Szeged sétálóutcáján sokszor osztogat szórólapot a Vadaspark, molinó is feszül a sétálók feje felett, illetve a kuponokkal is sokan találkozhatnak a bevásárlásaik során. Mindennek köszönhető, hogy ezek a marketing eszközök jó hatásfokkal értek célba ezen a területen. Sajnos, a szálláshelyen és a tourinform irodákban való felvilágosítás sehol nem szerepel a fő információforrások között.

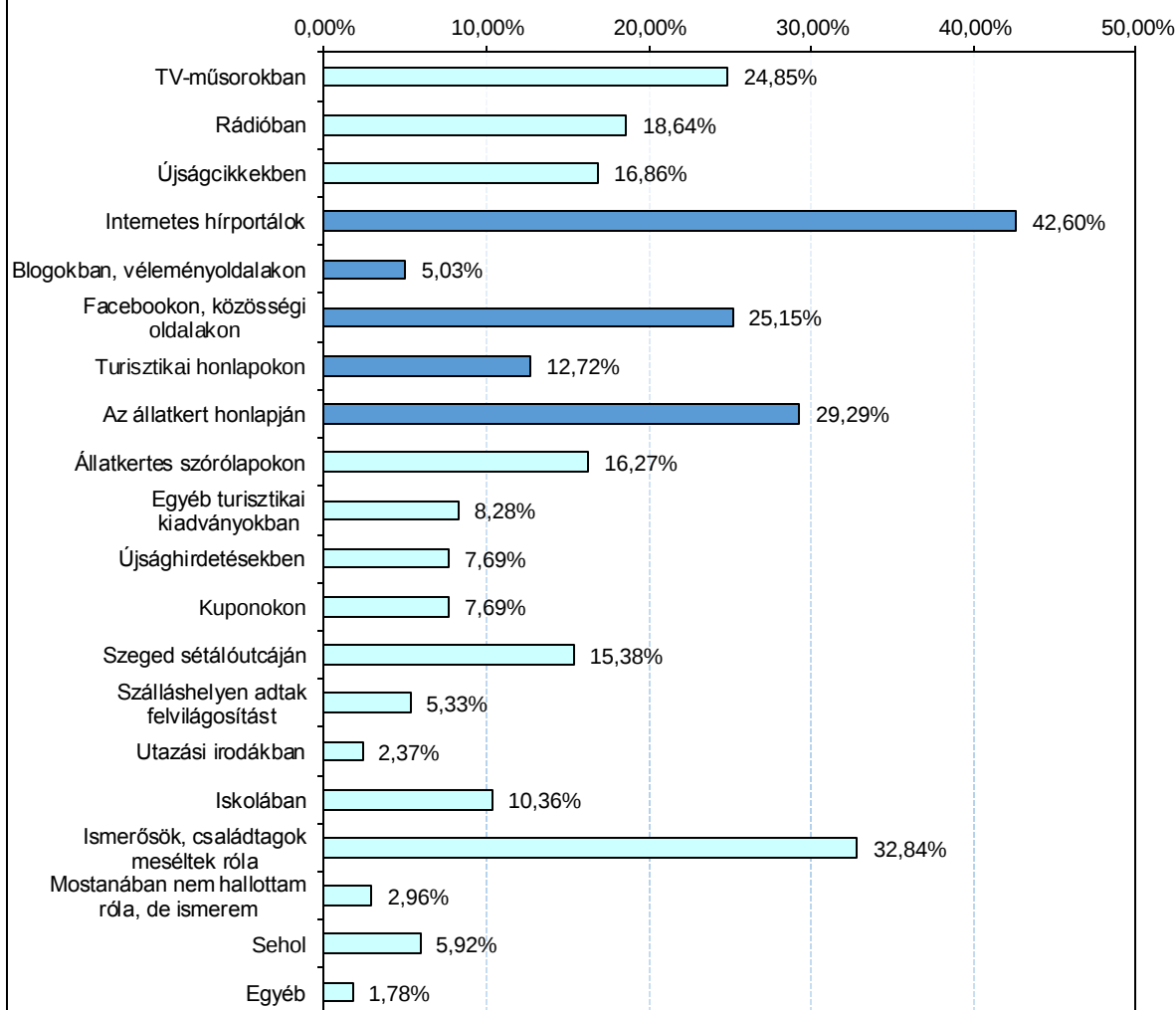
Mindezek alapján elmondható, hogy a Szeged belvárosában kérdezettek jól tájékozottak a Vadasparkról. Sajnos, a turisták száma a mintában alacsony volt, és így kevés adat áll annak eldöntésére, hogy vajon ők is ennyire jól informáltak-e – ez további vizsgálatok tárgya lehet.

6. diagram

A 2014-ben végzett felmérés során igyekeztük a legjelentősebb csatornát, az Internetet tovább bontani hírportálokra, véleményoldalakra, a Vadaspark saját honlapjára valamint a közösségi oldalakra. A 7. diagramon látható eredmények azt mutatják, hogy – összességében is – a hírportálokon találtak a legtöbbet a Vadaspark nevével a látogatóink, és sokan keresik fel a Vadaspark honlapját, és kísérik figyelemmel a Vadaspark Facebook oldalát.

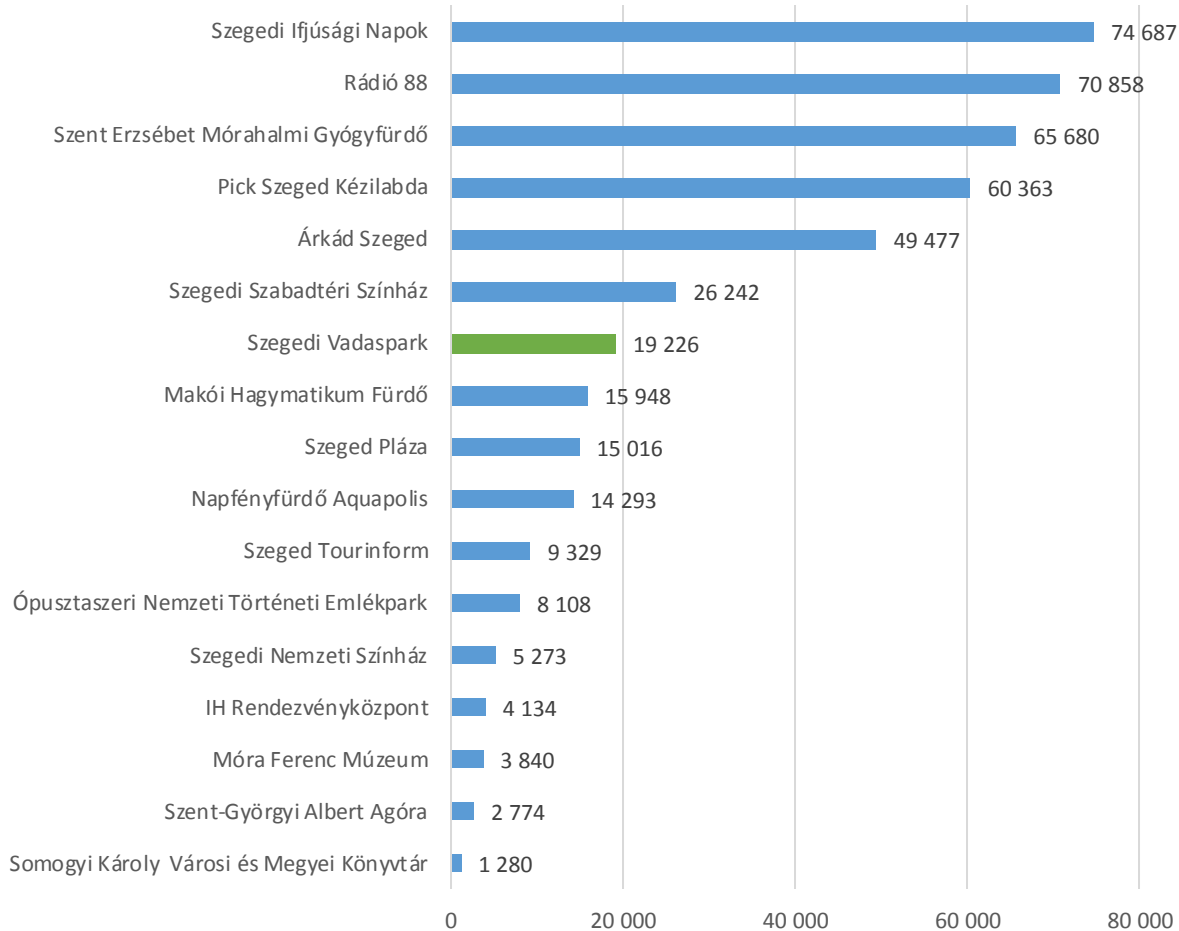
**Hol találkozott az utóbbi hónapokban a Szegedi Vadaspark nevével
(több válasz is lehetséges)? (Vadasparkban, 2014)**

7. diagram

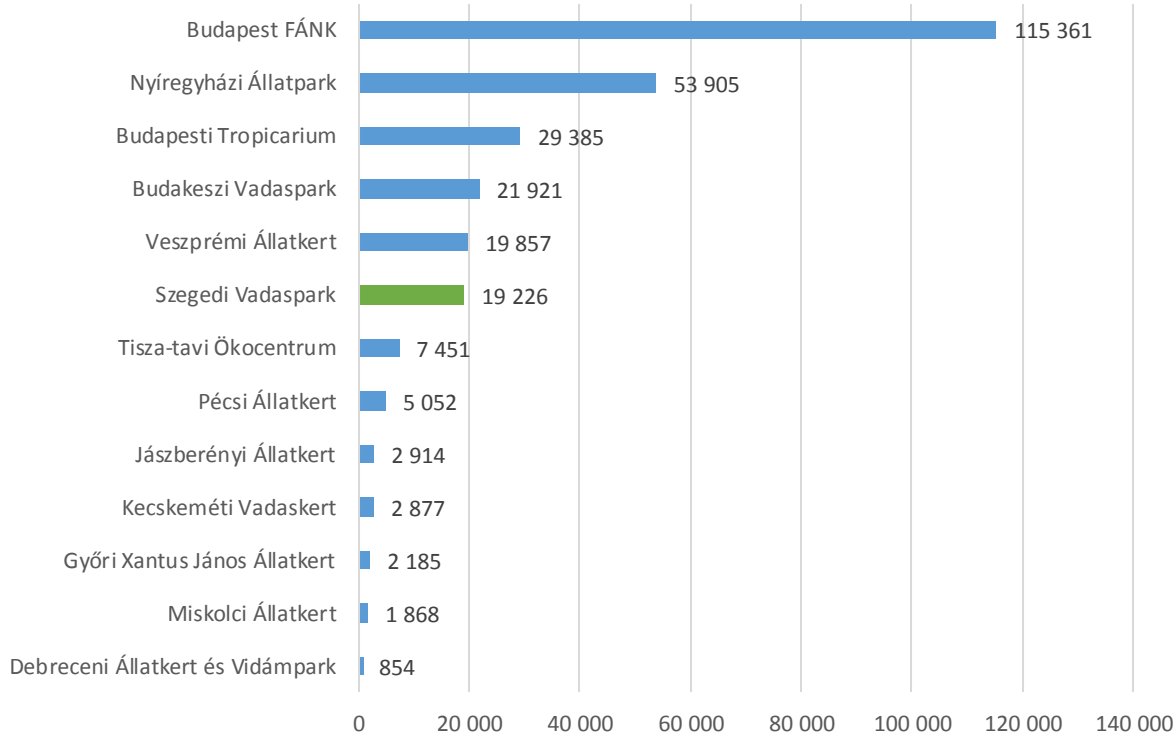
A Facebook – mint Magyarországon jelenleg a legismertebb közösségi oldal – további vizsgálatát mutatja a 8. és 9. diagram. Ha a régiós összevetést nézzük, abban a Szegedi Vadaspark előkelő helyen áll, a kulturális látnivalók közül csak a SZIN és a Szegedi Szabadtéri Játékok oldalait kedvelik többen. Azonban, ha az azonos profilú cégeket, intézményeket tekintjük, vagyis a hazai állatkerteket, abban az összehasonlításban már kevésbé szerepel jól a Vadaspark. Közel hasonló a Facebook oldalának látogatottsága, mint a veszprémi és a budakeszi állatkerteké, de jelentősen elmarad a fővárosi és nyíregyházi állatkertekétől. A közösségi honlapok (jelenleg Magyarországon a Facebook) továbbra is fontos, illetve egyre népszerűbb csatornái a látogatókkal való kapcsolatnak és a hírek, információk terjesztésének, így érdemes több energiát fektetni az azokban való megjelenésre (pl. gyakoribb híradás, fotók és események folyamatos közzé tétele stb.).

Egyes régiós cégek, egyesületek és intézmények Facebook-oldalait kedvelők száma (2015. január)

8. diagram

Egyes hazai állatkertek Facebook-oldalait kedvelők száma (2015. január)

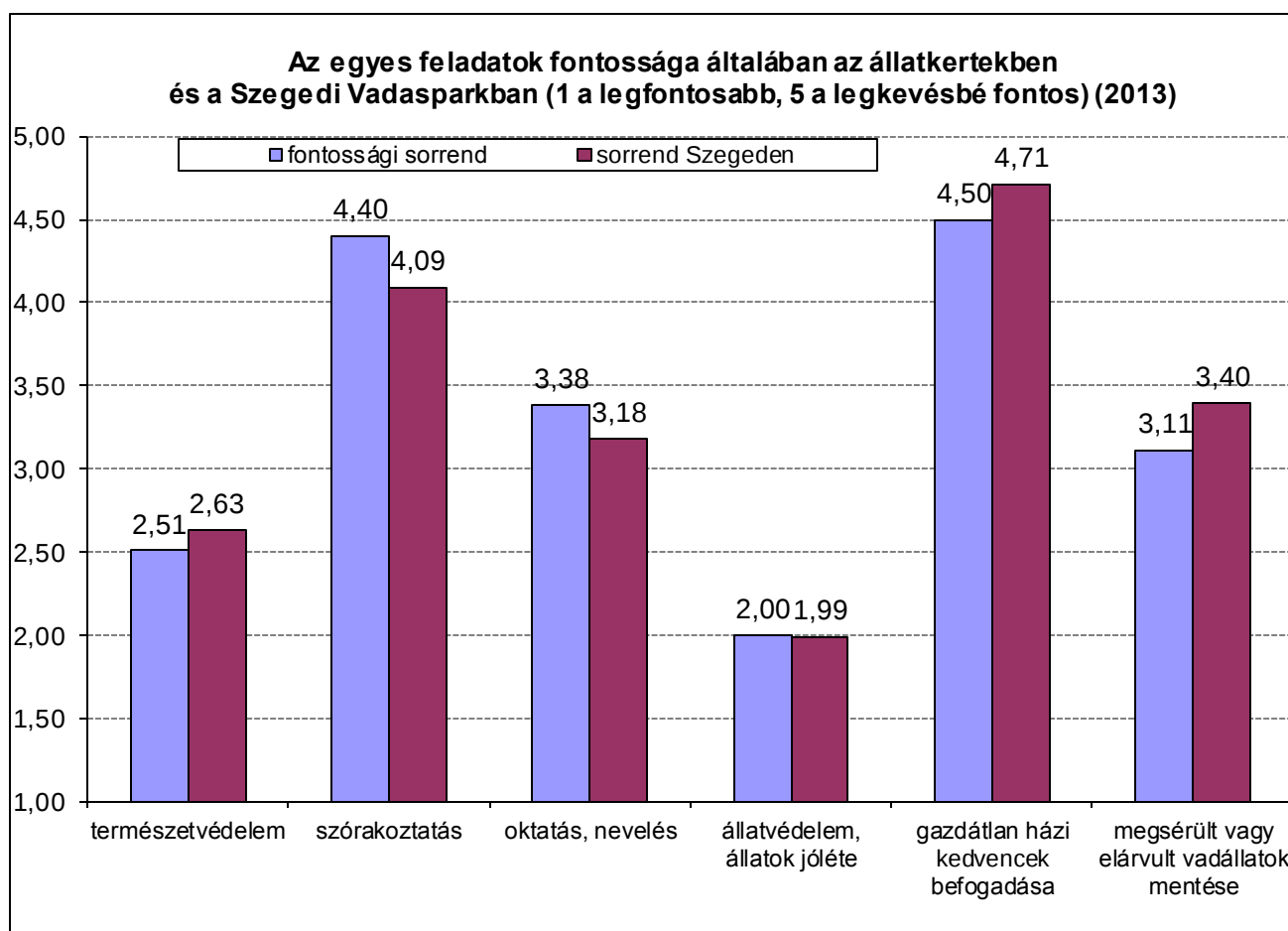

9. diagram

2.3 Állatkerti célok és szerepek

A modern állatkertészet legfontosabb célkitűzései a természetvédelem és az ezt középpontba állító ismeretterjesztési és nevelési munka. Arra, hogy ebben mennyire érünk célt, a közönség körében végzett kutatások deríthetnek fényt. A közönséget tágabb értelemben szükségszerű vennünk, hiszen a kommunikációnk során nemcsak a látogatóinkat, hanem a szélesebb közönségünket is el kívánjuk érni, bár feltételezhető, hogy a leghatékonyabban magában az állatkertben tudunk ténykedni.

A 10. diagram mutatja azt, hogy a vadasparki látogatók miként vélekednek általában egyes állatkerti feladatokról. Ezek között egy kakukktojás is található, ugyanis a házi kedvencek befogadása nem számít az állatkertek alapfeladatai közé. A látogatók érzékelték is ezt, hiszen a legkevésbé fontos funkciónak tekintették.

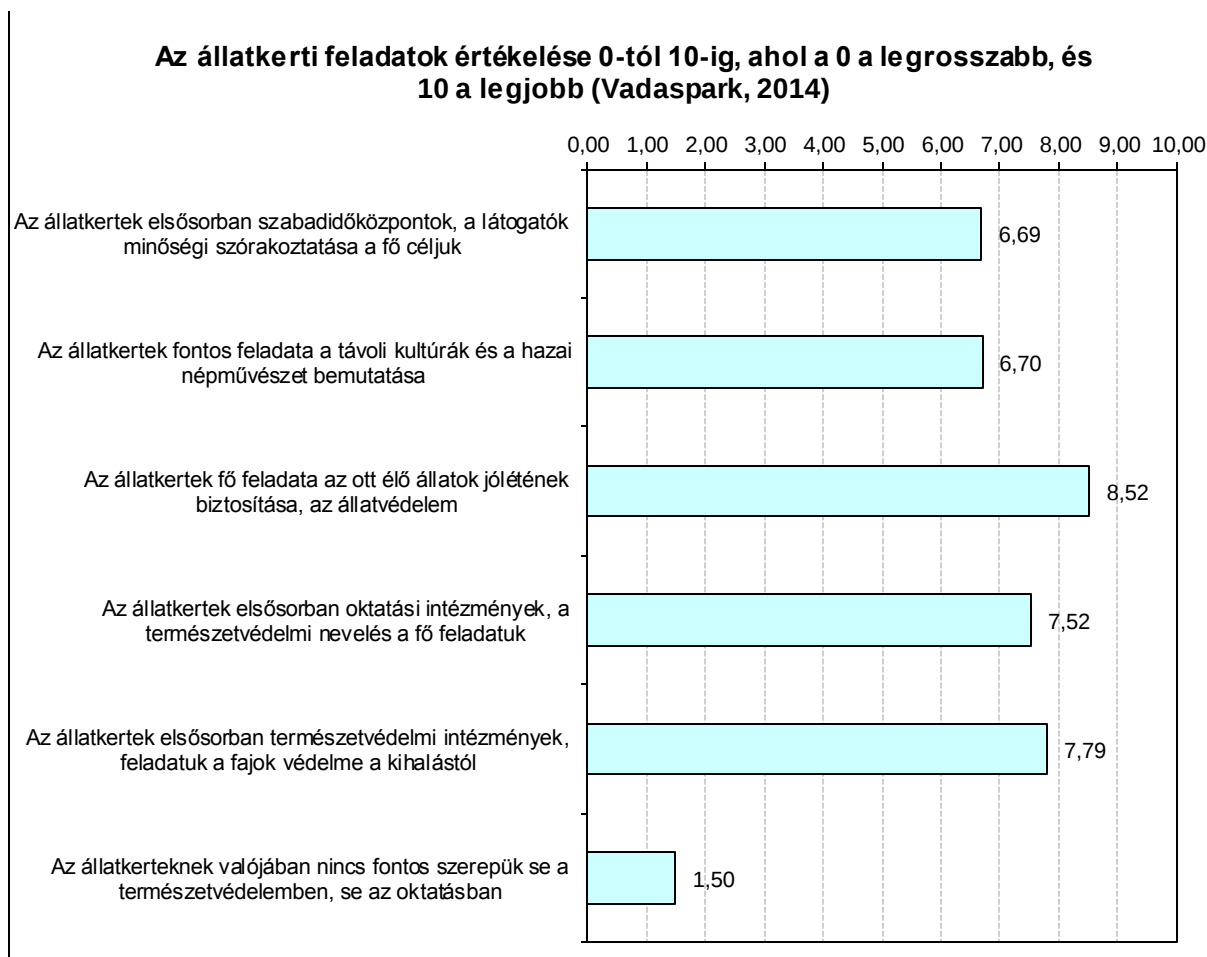

10. diagram

Az eredmény azt mutatja, hogy a látogatók elsősorban az állatok egyedi védelmet, az állatok jólétének biztosítását tekintik a legfontosabb állatkerti feladatnak. Ezt különösen a nagy figyelmet kapott koppenhágai zsiráf-eset (állományszabályozás címen zsiráfot selejtezték az állatkert szakemberei, amely nagy közfelháborodást okozott) kapcsán fontos figyelembe venni, hiszen ott a fajvédelmi, természetvédelmi szempontok kerültek összeütközésbe az állatvédelmiel. A jelen felmérésünk szerint a természetvédelem a második helyre szorult, amelyet a vadállatok mentése, majd az oktatás és nevelés követ. A szórakoztatást általában kevésbé érezték fontos funkciónak a látogatók, ami némi ellentmondást mutat a 20. diagramon ábrázolt eredménnyel.

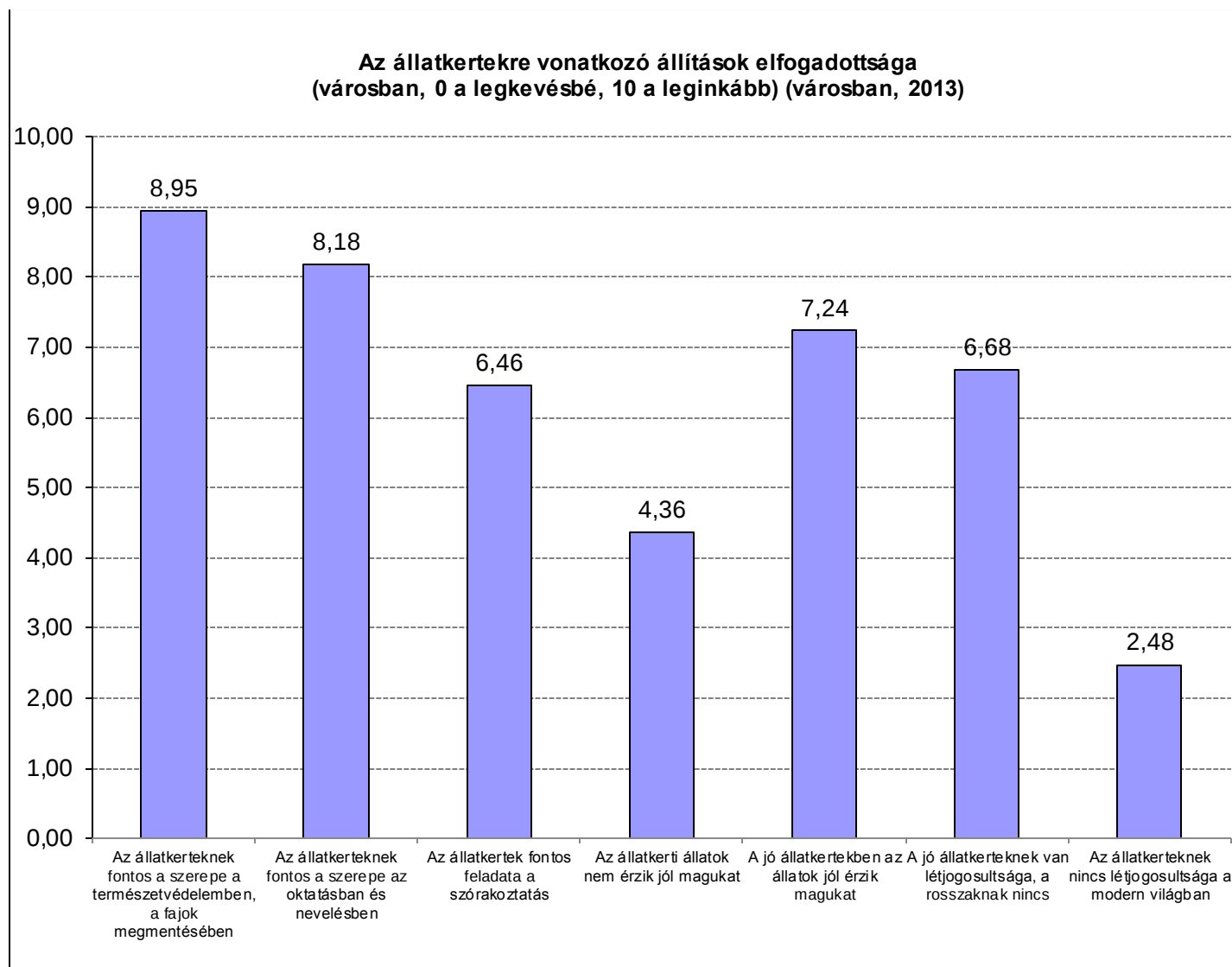
A Szegedi Vadaspark a felmérés szerint megfelel az elvárásnak, és azzal, hogy az oktatás-nevelés harmadik helyre jött fel, ami ezen ténykedéseink erősségét és hatékonyságát mutatja.

A 2014-ben a fenti kérdést máshogy vetettük fel, nem sorrendet kértünk, hanem annak megítélését (0 és 10 között), hogy mennyire tartják fontosnak az egyes állatkerti feladatokat. A sorrend hasonló: továbbra is az állatok egyedi védelme áll az első helyen, azt követi a természetvédelem és oktatás, nevelés. A szórakoztatási funkció most is háttérbe szorul a látogatók megítélése szerint (éles ellentétben egy későbbi vizsgálatunkkal), még a kakukktojásnak feltüntetett feladat (távoli kultúrák és hazai népművészet bemutatása) is magasabb pontszámot ért el nála. Az is látszik, hogy az állatkert látogatói túlnyomó többségben elfogadják azt, hogy ezen intézményeknek fontos szerepe van a természetvédelemben és az oktatásban.

11. diagram

Felmerül persze a kétely, hogy akik állatkerteket látogatónak, eleve nem is ellenségesek azzal szemben. Ezért volt fontos, hogy az állatkerten kívül is megkérdezzük az embereket. A 12. diagram a különböző állatkertekre vonatkozó állításokkal való egyetértést, illetve egyet nem értést mutatja a városban megkérdezettek körében. Az eredmények azt mutatják, hogy általában elfogadják az emberek az állatkertekkel, nem jellemző az elutasítás. Meglepő módon, a kérdőívet kitöltők elfogadják, hogy a jó állatkertben jól érzik magukat az állatok, és átlagosan kevesebb pontszámot kapott az a feltevés, hogy az állatkerti állatok egyáltalán nem érzik jól magukat (bár nem elhanyagolható), a sokan nem drasztikusak a rossz állatkertek irányába sem, nem irányoznák elő azonnali bezárásukat. A kiértékelést éppen a túl kevés állatkertek irányában ellenséges válasz nehezíti meg. Nincs lehetőség azok további elemzésére, ahhoz jóval nagyobb mintára lenne szükség.

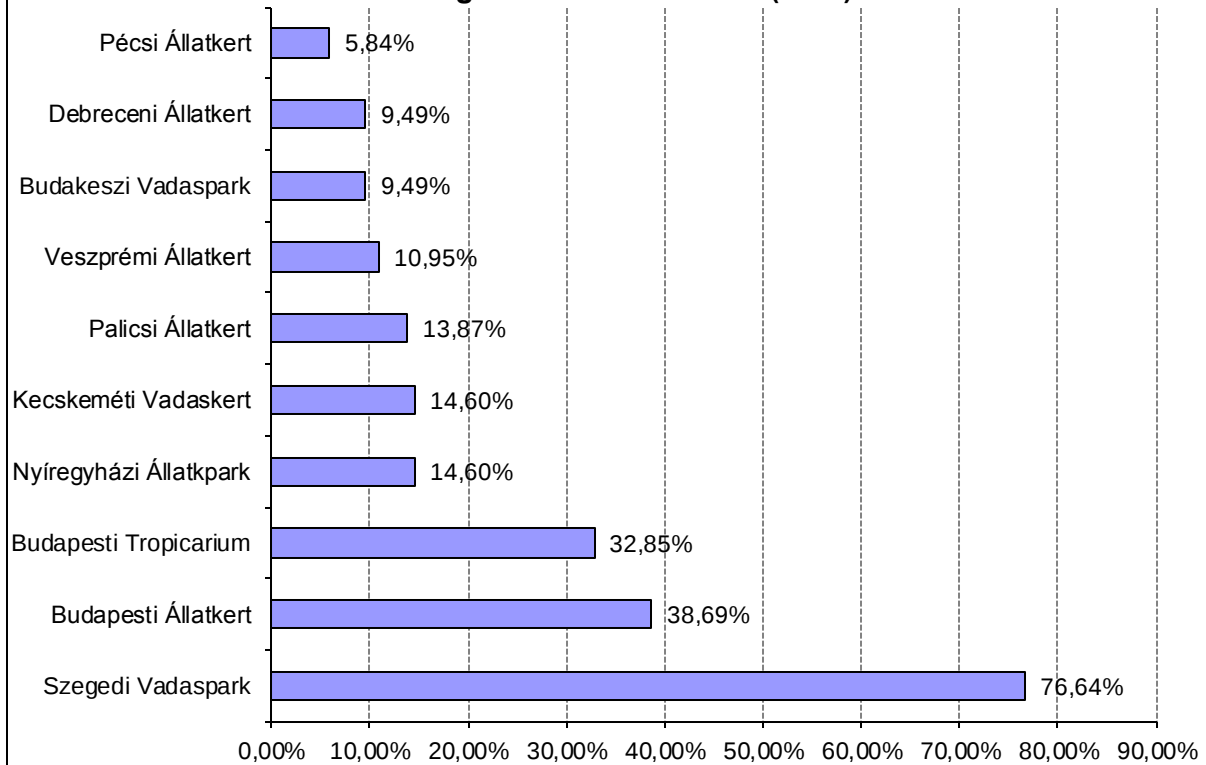
12. diagram

Mindezek alapján tehát megállapítható, hogy az állatkertek elfogadottsága és elismertsége magas hazánkban. A következő kérdéskör arra vonatkozott, hogy mennyire ismerik az egyes magyar állatkerteket az emberek? Ehhez egy korábbi felmérés eredményeit használtuk fel, vagyis a felsorolt állatkerteket kellett a korábbi jellemzésekben leggyakrabban előforduló tulajdonságokkal párosítani.

Nyilvánvaló, hogy Szegeden a Szegedi Vadaspark a legismertebb állatkert, azonban elgondolkodtató, hogy a többi állatkertnél milyen nagy arányban jelölték meg a megkérdezettek a „nem ismerem” választ (13. diagram). A két fővárosi állatkert mellett a vidékiek közül a Nyíregyházi Vadaspark vezet, de csak 15% jelezte úgy, hogy ismeri.

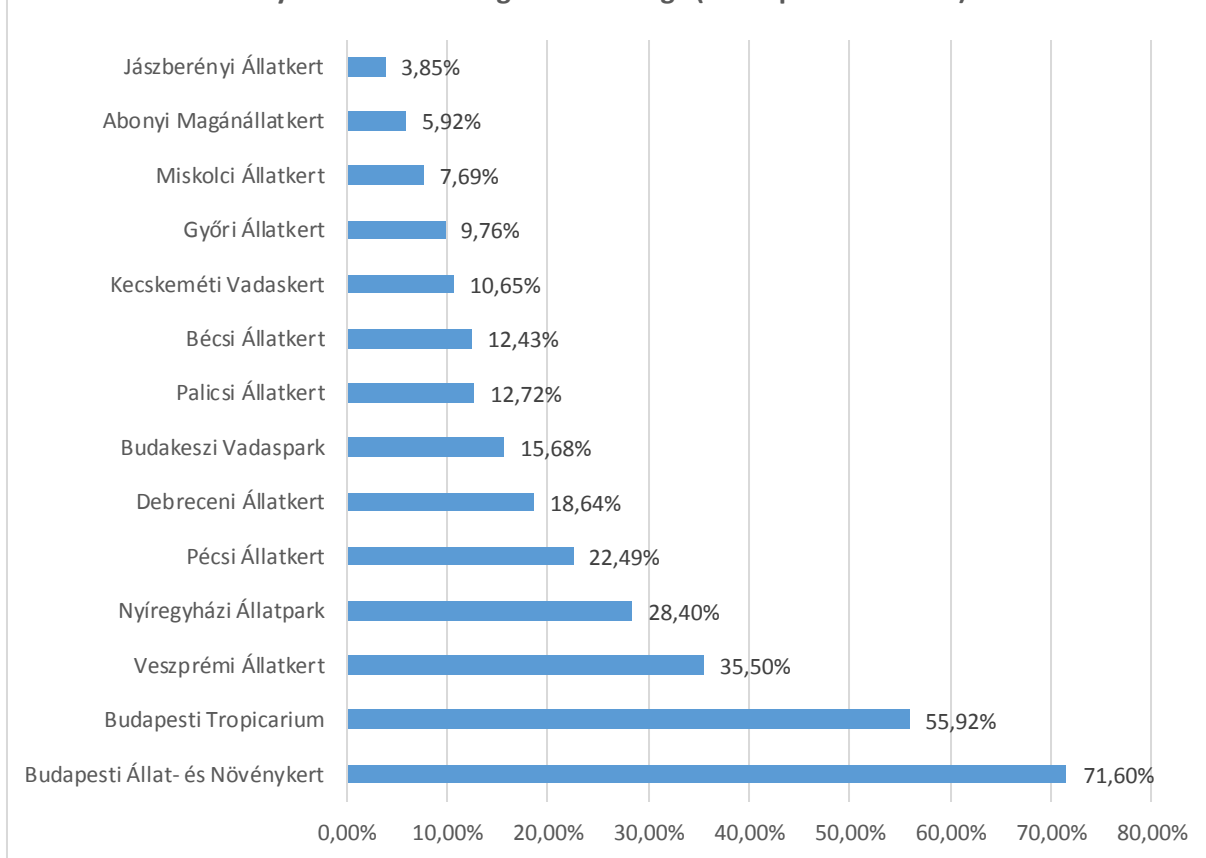
2014-ben arra kérdeztünk rá a vadasparki látogatók körében, hogy mely más állatkertben jártak már a felsoroltak közül. Az eredményeket a 14. diagram mutatja. Az arányok itt különböznek, egyrészt azért, mert kevesebb volt arányaiban a szegedi válaszadó, illetve várhatóan a látogatók eleve jobban is tájékozottabbak ebben a kérdésben, mint a belvárosban megszólítottak. Ezért a listát bővítettük (jászberényi, abonyi és bécsi állatkertekkel – ez utóbbi a hozzánk legközelebbi, nemzetközi viszonylatban is magas színvonalúként jegyzett külföldi állatkert). Az ismertségi sorrendhez viszonyítva is tapasztaltunk változást, a Budakeszi Vadaspark, a veszprémi, a pécsi és a debreceni állatkert ért el jelentősen jobb eredményt.

Az egyes állatkertek ismertsége a Szeged belvárosában megkérdezettek körében (2013)

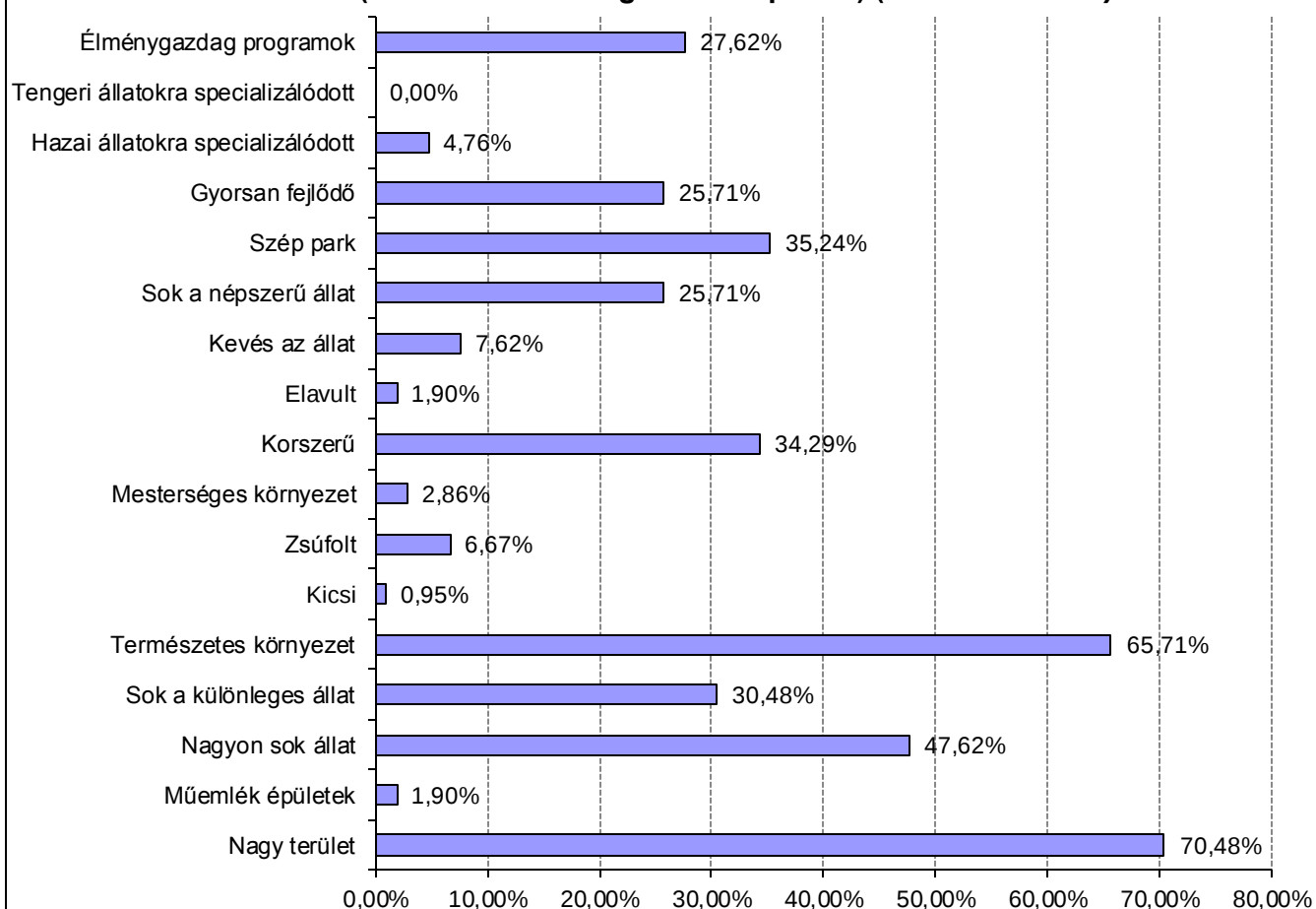
13. diagram

Melyik állatkertet látogatta már meg? (Vadasparkban - 2014)

14. diagram

**A Szegedi Vadaspark jellemzése a városban megkérdezettek körében
N = 130 (akik ismerik a Szegedi Vadasparkot) (Városban - 2013)**

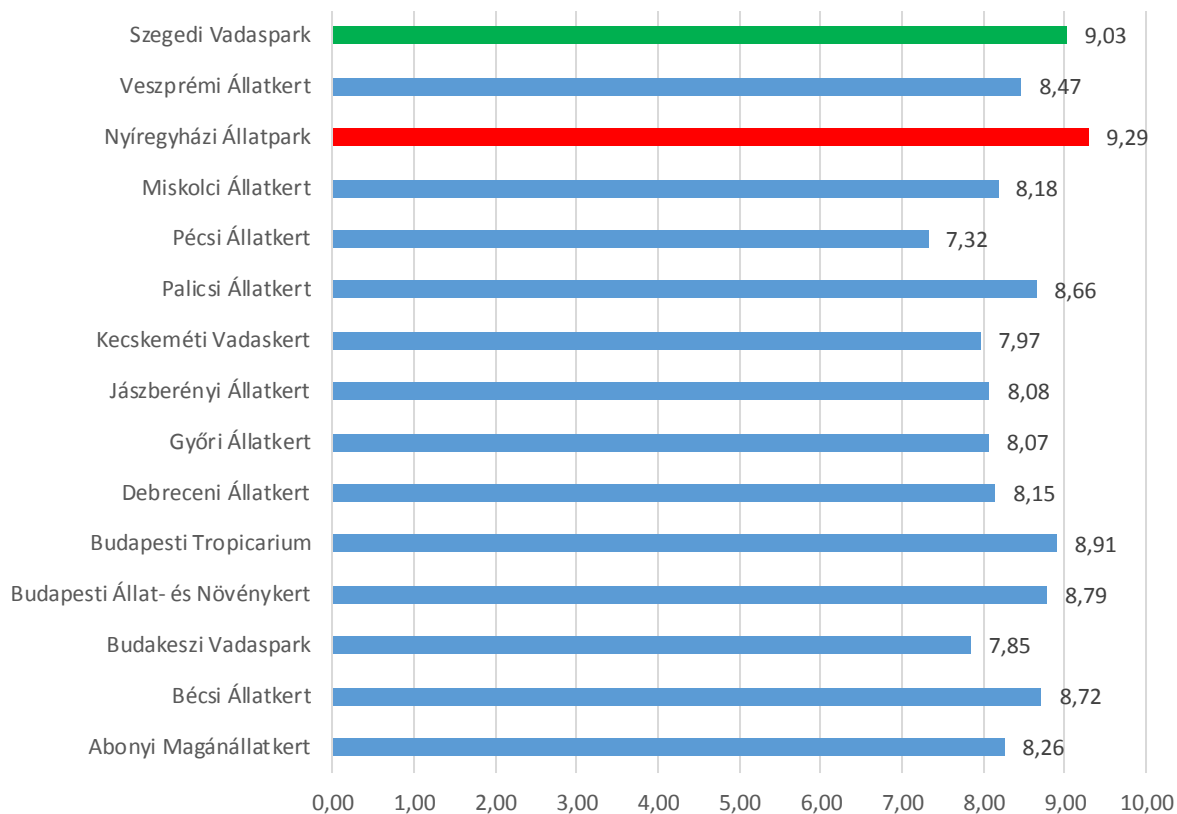

15. diagram

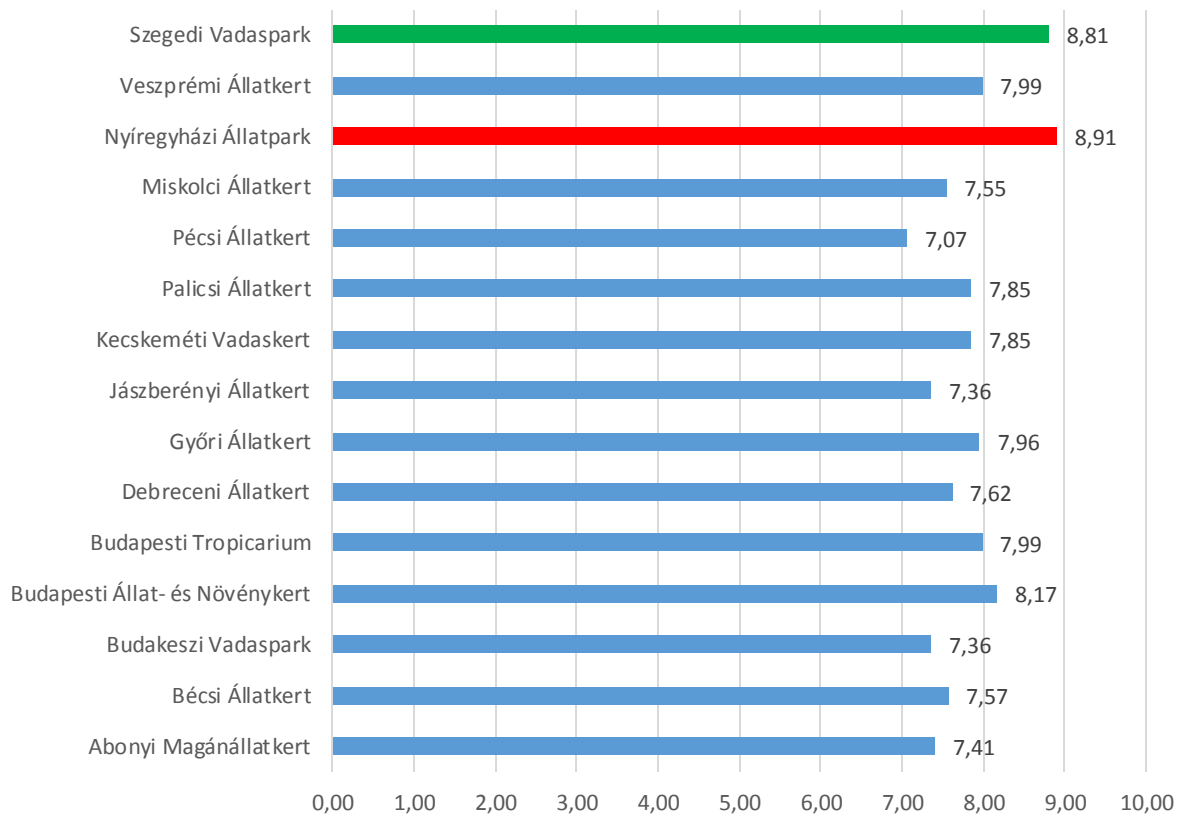
A 15. diagram a szegedi, a 16-19. diagram a három legismertebb hazai állatkert jellemzését mutatja. Az egyes jellegeket a kérdőíven feltüntettük, elsősorban korábbi felmérések tapasztalatai alapján kiválogatva őket, azokról kellett a kitöltőknek választaniuk. A Szegedi Vadaspark legfőbb jellemzői: a természetes környezet, a nagy terület és a sok állatfaj volt. Három másik állatkerttel (Fővárosi Állat- és Növénykert, Tropicarium és a Nyíregyházi Állatpark) való összevetésben kiderült, hogy ezek a jellegek a megkülönböztető „védjegyei” a Szegedi Vadasparknak. Az is kiderült, hogy a városban megkérdezettek válaszaik meglehetősen általánosak, azt ugyan felismerték, hogy a Tropicarium gyűjteményében jelentősek a tengeri állatok, de azt jóval kevesebben írták, hogy a Fővárosi Állat- és Növénykertre jellemzőek a műemléképületek. Bár területében kb. feleakkora, többen írták a nagy területet jellemzőnek a budapesti, mint a nyíregyházi állatkertben – talán ez a „nagyon sok állat” sajátossággal függhet össze. A városi kitöltők szerint a Nyíregyházi Állatpark erősségét a nagy terület mellett az élménygazdag programok jelentik.

2014-ben az állatkertre vonatkozó kérdéseken változtattunk, így három fő tulajdonságkörre kérdeztünk rá: az élmény és szórakozás, a természetvédelem és az oktatás, valamint az állatgyűjtemény nagyság és kuriozitása, illetve megkértük a válaszadókat, hogy összességében is értékeljék az állatkerteket. A legjobb eredményt valamennyi esetben a Nyíregyházi Állatpark érte el, az amúgy szintén jól szereplő Szegedi Vadaspark a természetvédelem-oktatás terén ért megközelítő eredményt a látogatók szerint. Természetesen a Vadaspark jó szereplésében (a képzeletbeli második helyezés a rangsorban) nem zárható ki a friss élmény nyújtotta torzító hatás, de már az is sokat mond, hogy ez az élmény többségében pozitív a fenti jellegeket illetően. Az valószínűleg nem lehetett ok, hogy a régiókban élők lokálpatriotizmusból értékelték túl a Vadasparkot, hiszen nem találtunk szignifikáns eltérést a csongrádiak és a nem a megyében élők véleményei között.

Állatkertek értékelése 0-tól 10-ig: élmény, szórakozás (2014)

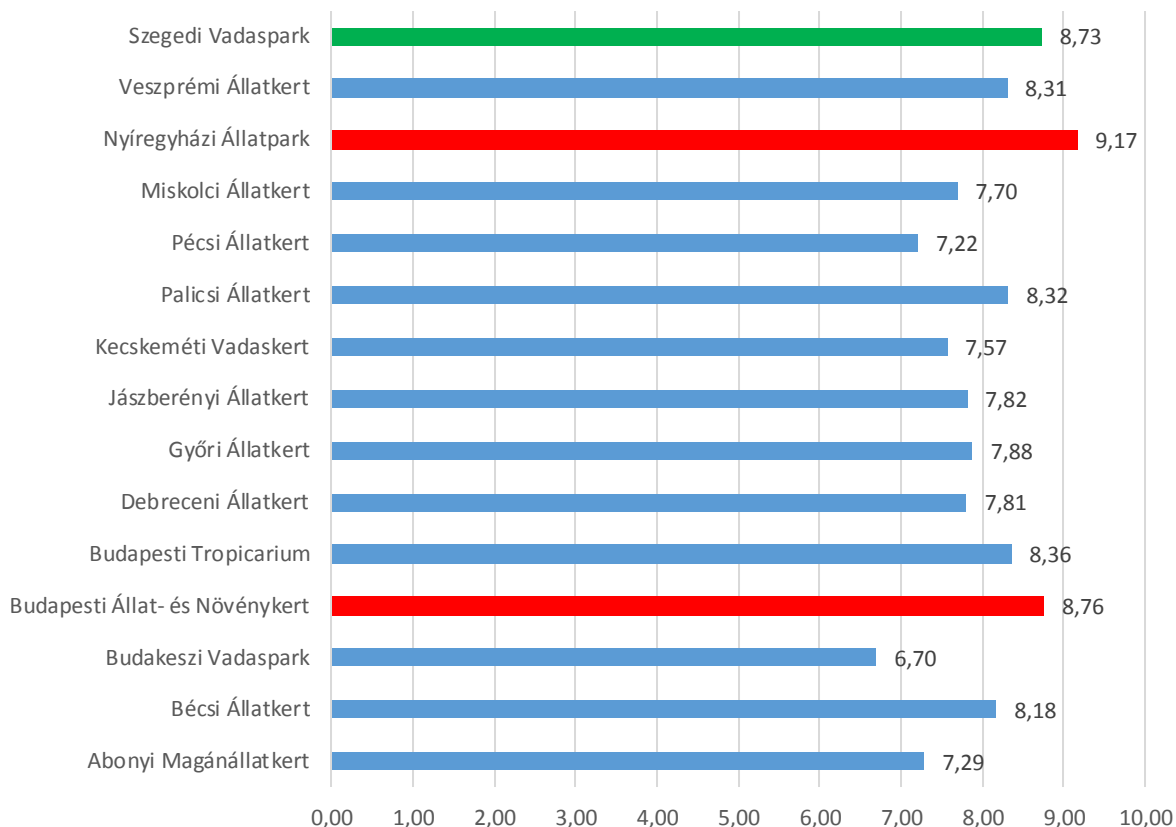

Állatkertek értékelése 0-tól 10-ig: természetvédelem és oktatás (2014)

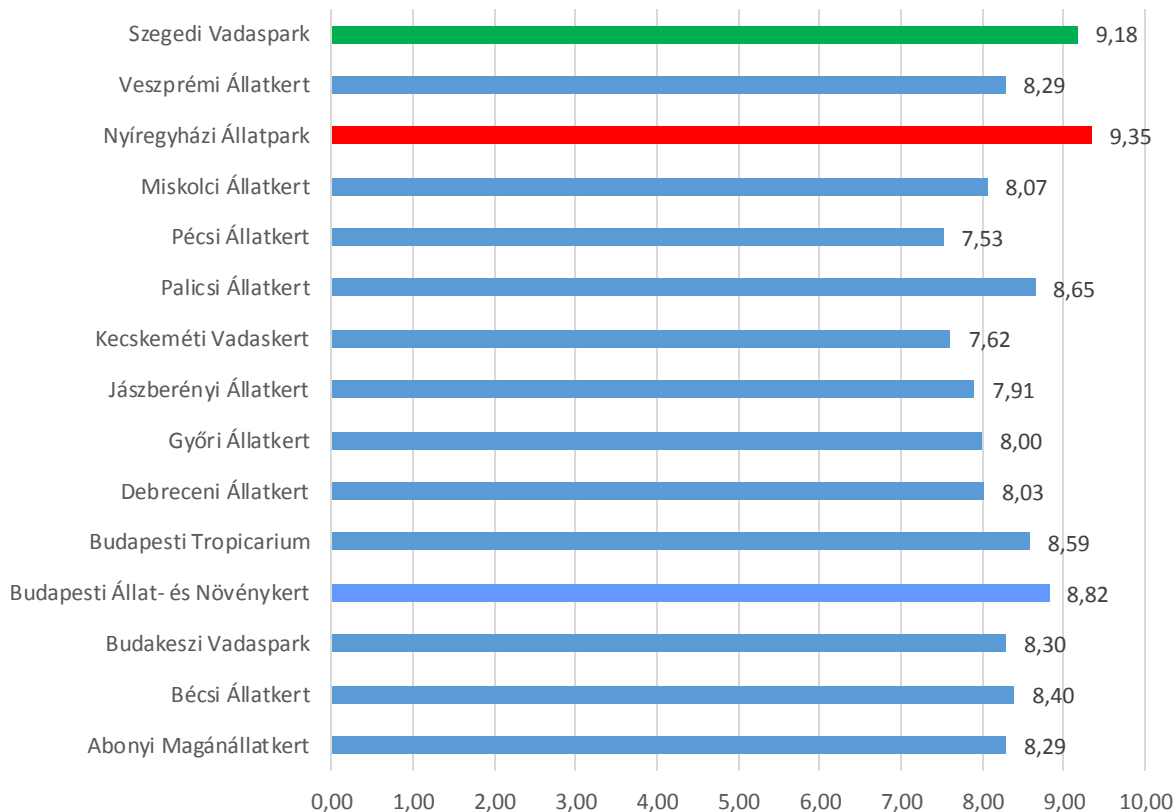

16-17. diagram

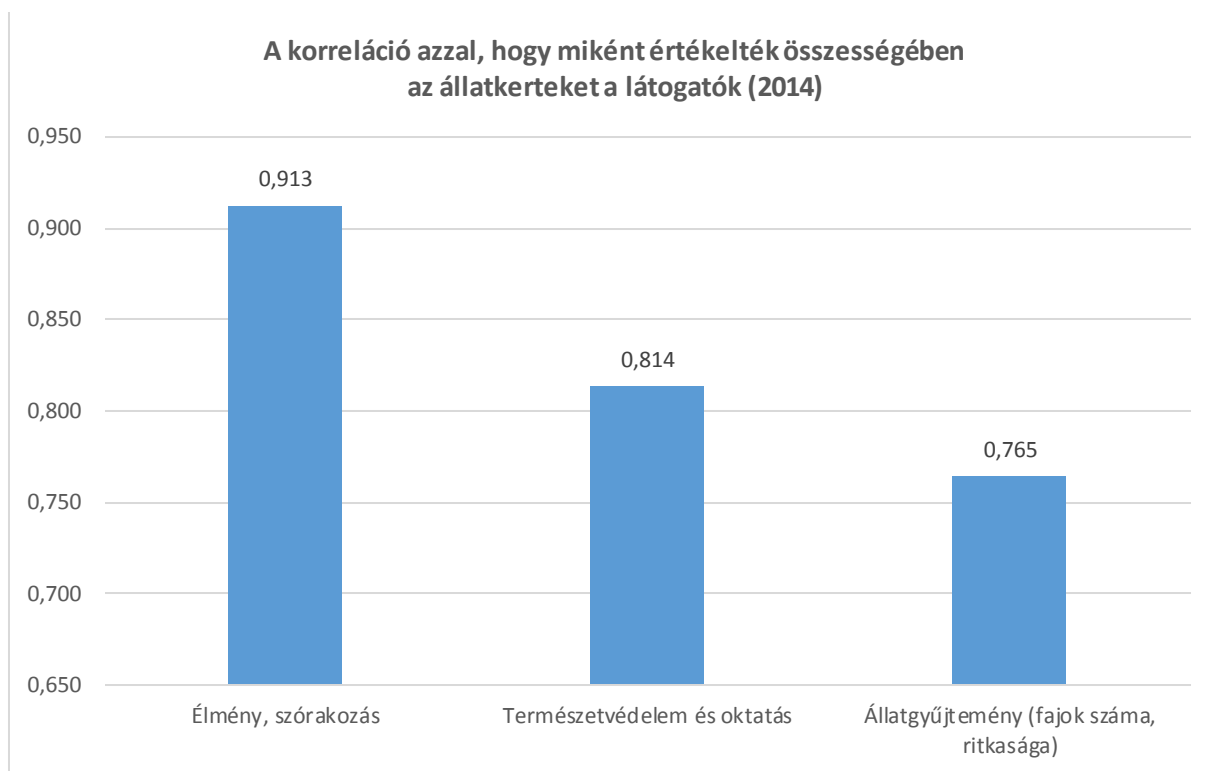
**Állatkertek értékelése 0-tól 10-ig: állatgyűjtemény (fajok száma, ritkasága)
(2014)**

Állatkertek értékelése 0-tól 10-ig: összességében (2014)

A következő kérdés az volt, hogy vajon a fenti három tulajdonságkör mennyiben befolyásolja azt, miként vélekednek egy adott állatkertről összességében a látogatók. Ezt korrelációval vizsgáltuk, amelynek eredményei a 20. diagramon láthatók. Az összes érték szignifikáns volt, tehát befolyásolta a látogatók megítélését, de leginkább az élmény és a szórakozás volt a meghatározó, majd a természetvédelmi és oktató munka, végül pedig az állatgyűjtemény nagysága és ritkasága. Mindez az a korábbi vizsgálat eredményének ellentmond, ahol a szórakoztatás volt a legkevésbé fontos állatkerti funkció. Természetesen lehet jelentős különbsége között, amit a látogatók eszmeileg elvárnak, és aközött, amit valóban éreznek és átélnek, ennek a sejtésnek az igazolása további kutatások tárgya lehet.

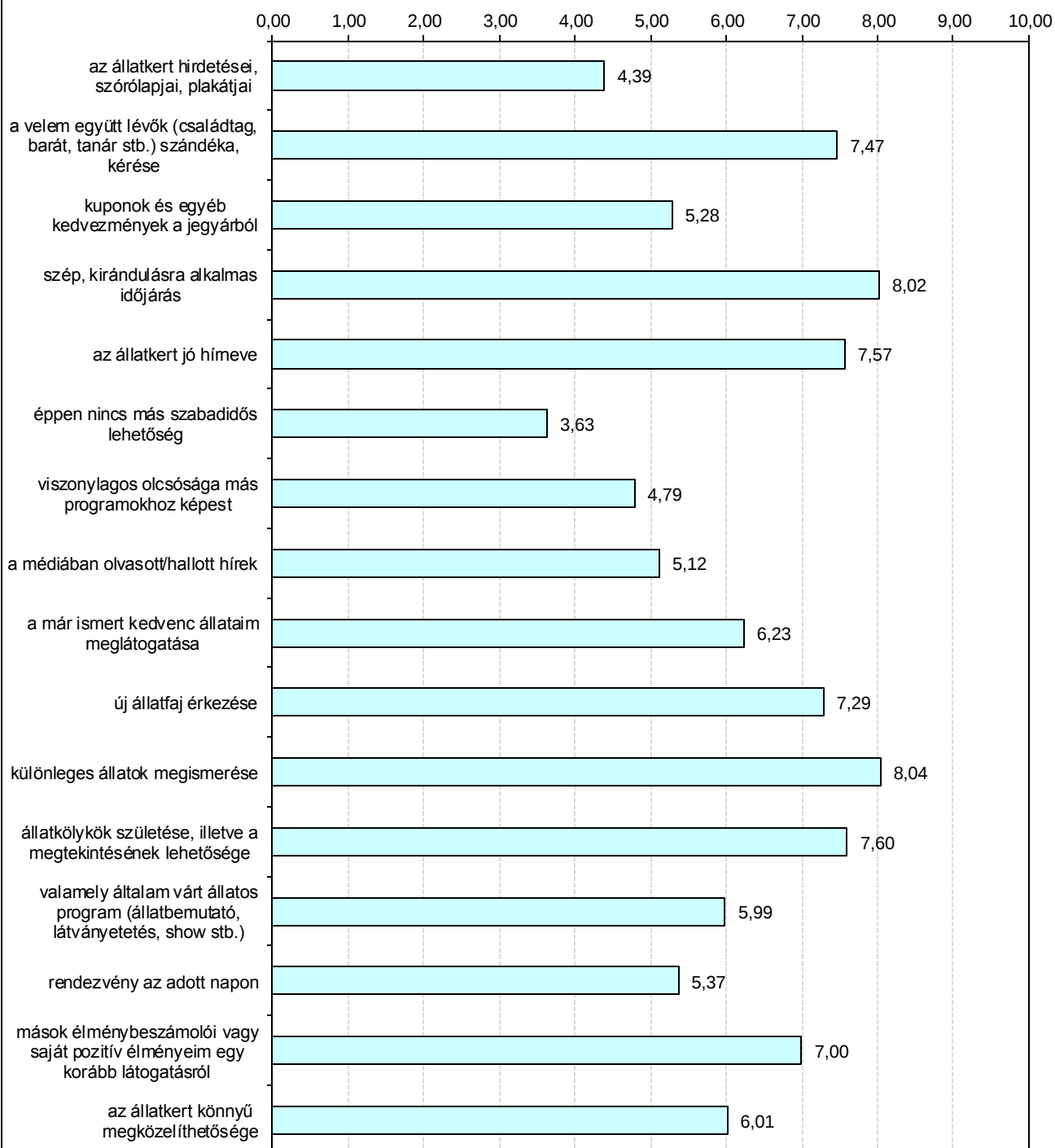
20. diagram

A fentiek alapján kijelenthető, hogy az állatkertek látogatói az állatok pusztá megtekintésén túl azok élményszerű bemutatását igénylik, amely során – fontossági sorrendben – az állatvédelmi-állatjóléti (egyes szinten), természetvédelmi és oktatási szempontoknak szükséges érvényesülniük.

2.4. Állatkerti programok

A Vadaspark látogatóit 2013-ban arról kérdeztük, hogy a felsorolt tényezők közül melyik ösztönöz leginkább egy állatkert felkeresésére. Mint a válaszokból kitűnik (21. diagram), a látogatókat elsősorban az „állatos események” (új faj érkezése, születés) vonzzák. Némi meglepetésre a különleges állatok megismerése kapta a legmagasabb pontszámot, jóval magasabbat, mint a kedvenc állatok meglátogatása. Szintén meghatározó a látogatásra alkalmas időjárás, valamint az állatkert hírneve, az egymás között megosztott tapasztalatok. A programszervezés, a PR- és marketing témakörből szintén az állatos programok vezetnek (látványterítés, állatbemutató). A direkt marketing eszközei, a szórólapok és kuponok, valamint médiában megjelent hírek a látogatók állításai szerint kevésbé játszanak szerepet abban a döntésben, hogy meglátogatnak-e egy állatkertet. Az, hogy az élménybeszámolóknak nagyobb a hatása, mint sok más hagyományos eszköznek és a sajtóhíreknek, azt mutatja, hogy érdemes a közösségi oldalakra, blogokra és véleményoldalakra figyelemmel lenni.

**Mennyiben befolyásolják a következők abban, hogy egy adott napon
egy állatkert (nemcsak a szegedi) meglátogatására határozza el magát
(Vadaskertben, 0-tól 10-ig)**

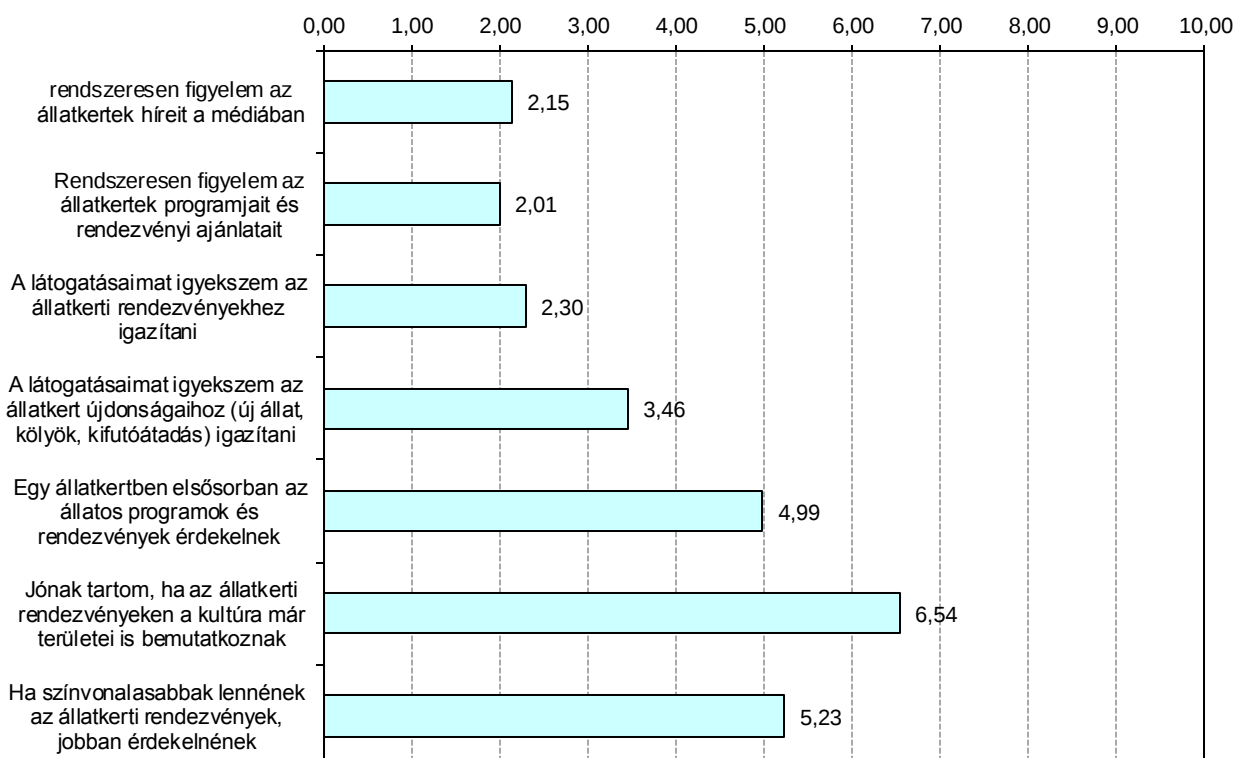
21. diagram

A rendezvényekkel kapcsolatban felméréseinkben rendre találkoztunk azzal a problémával, hogy csak magán a programon résztvevőket kérdeztük. Így bár nagyon pozitív visszajelzéseket kaptunk, nem tudva azok véleményét, akik valamilyen oknál fogva passzívnak mutatkoztak, erősen torz eredményeket kaptunk. Ezért is kérdeztük a városi kérdőívezés során, mi a véleménye a szélesebb közönségnek az állatkerti rendezvényekről. 2014-ben pedig a vadaskerti látogatókat kérdeztük a rendezvényi programjainkról. Az eredményeket a 22-23. diagram mutatja.

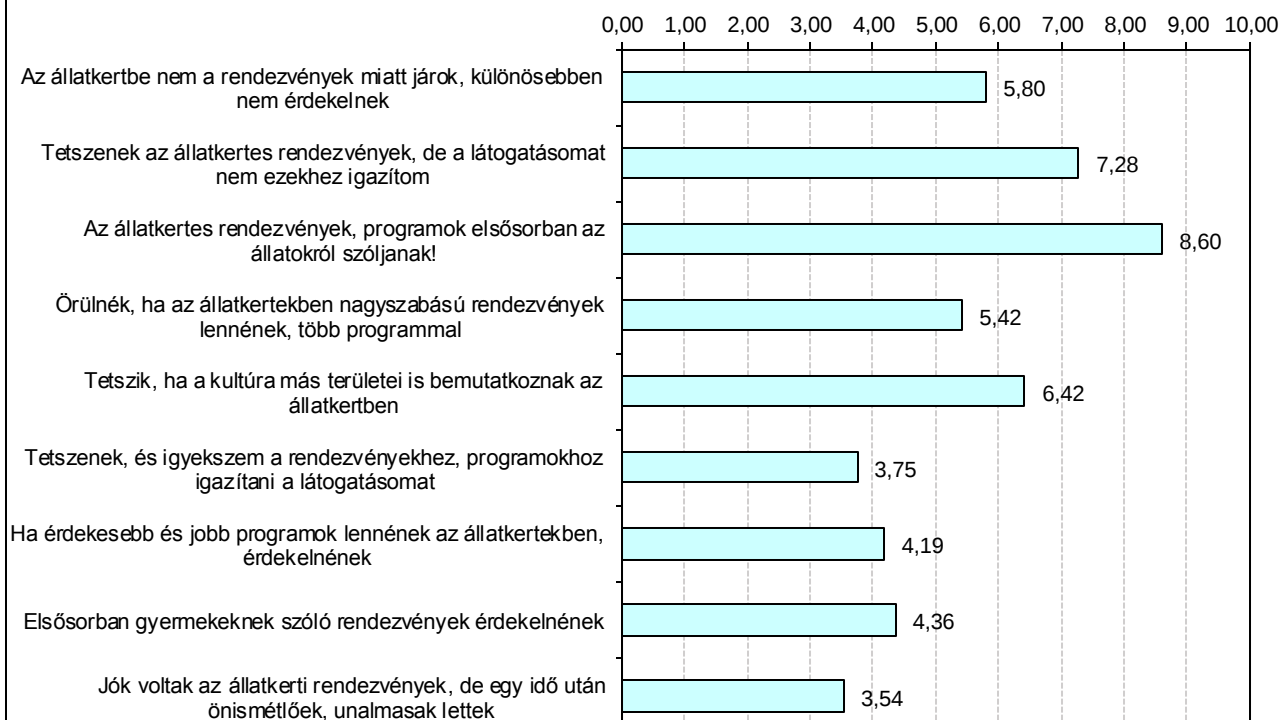
Az eredmények azt mutatják, hogy általában kevésbé követik rendszeresen figyelemmel az emberek az állatkerti híreket, beleértve a rendezvényi programajánlatokat is. Vagyis arra nem lehet számítani,

hogy egy-egy programhír döntően befolyásolja az emberek jelentős részét a látogatás tervezésében. Viszont, akik részt vesznek rajta, elégedettek velük. A Vadasparkot látogatók inkább szeretnék, hogy a programok kifejezetten „állatosak” legyenek, mint a városban megkérdezettek. Azonban, ha ennyire passzívak az állatkerti programajánlatokra, kétséges, hogy meg tudjuk-e őket szólítani egy-egy kulturális rendezvénnyel - még az állatkertet látogatók se igazítják a látogatásukat a programokhoz?

**Mennyire ért egyet a következő állításokkal
(0 a legkevésbé, 10 a leginkább)(városban - 2013)?**

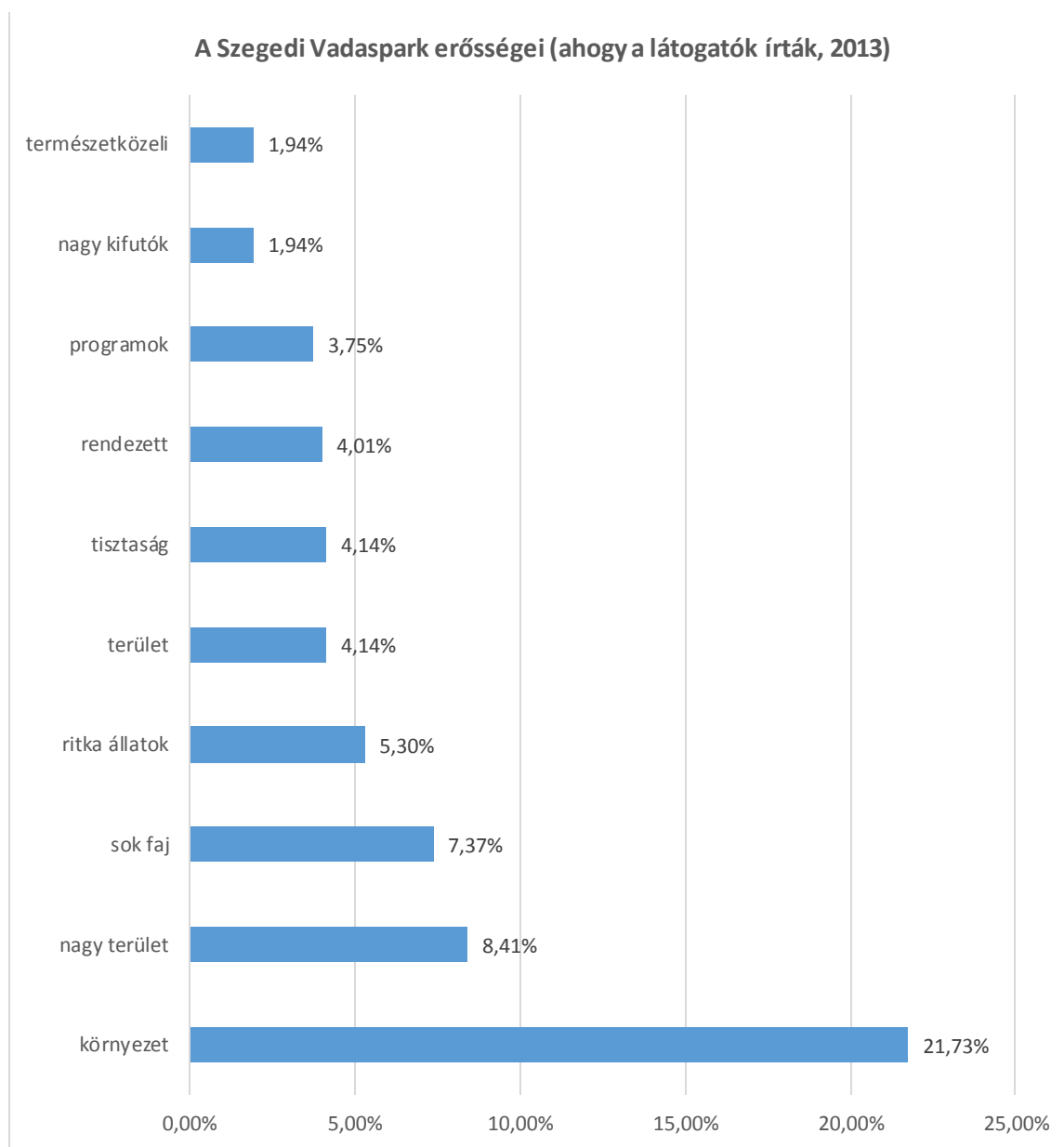
Programok véleményezése 1-től 10-ig, ahol a 0 a legrosszabb, a 10 a legjobb (Vadaspark, 2014)

A fenti eredmények azt sugallják, hogy az állatkerti rendezvények népszerűbbé tételéhez nem pusztán a programok színvonalának emelése és színesítése szükséges, hanem el kell érniük a potenciális közönséget is, és meg kell teremtenünk a vadasparki programok hagyományát. Szegeden ez egy rendezvényen valósul meg teljes mértékben, a húsvéti tojásvadászat a Vadasparkban a város egyik fontos és töretlenül népszerű programja.

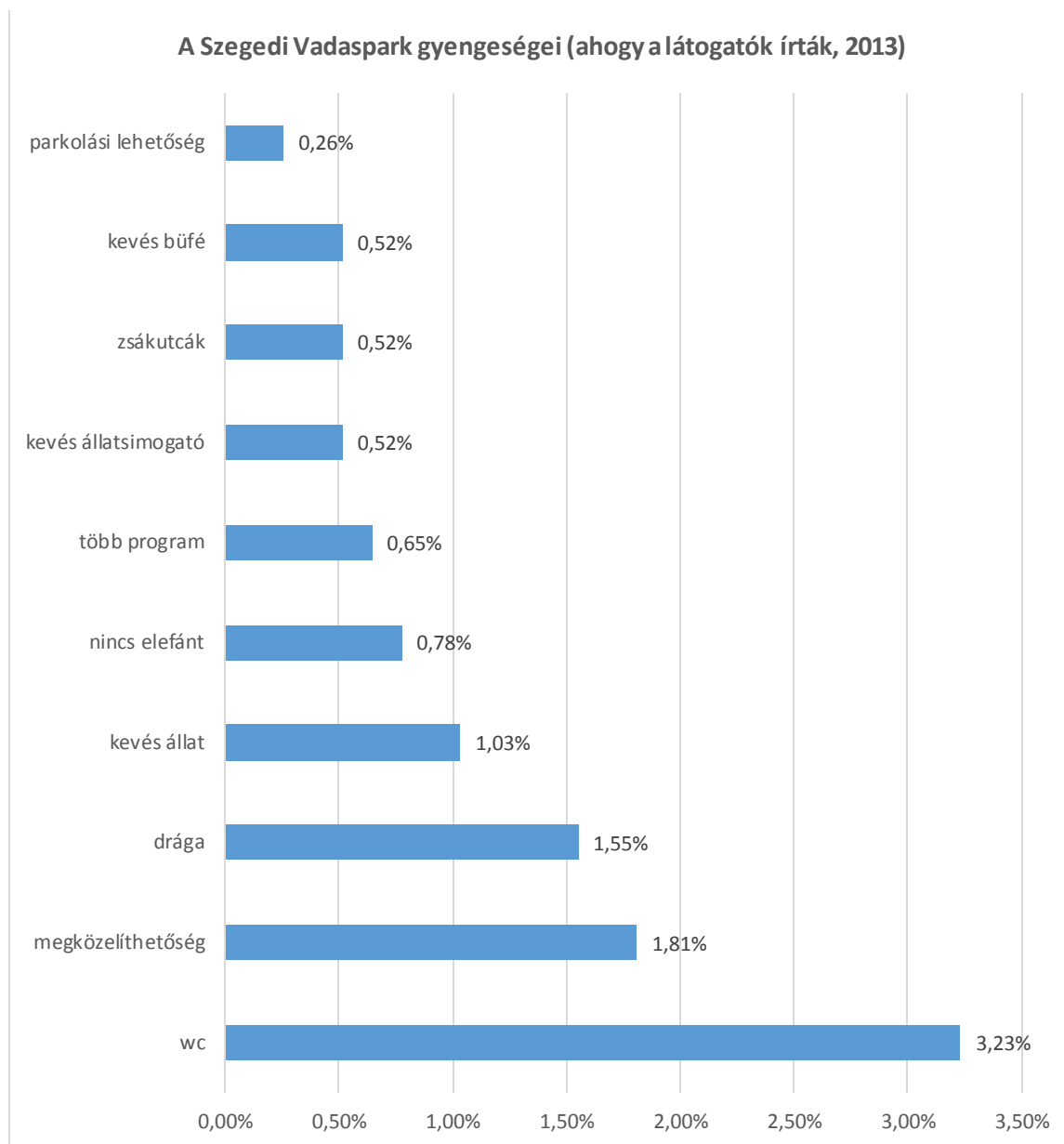
2.5 Erősségek és gyengeségek

Ha a Vadaspark erősségeit és gyengeségeit kutatjuk, akkor természetesen a látogatókhoz kell fordulnunk. Összességében elmondható, hogy a megkérdezett látogatók sokkal több pozitív dolgot tudtak írni, mint negatívot, az elsőre 65-en, a másodikra 241-en nem válaszoltak.

24. diagram

Az eredmények összecsengenek a szélesebb közönség (a városban megkérdezettek) véleményével, vagyis a Vadaspark legfőbb vonzereje a természetes környezetben és a ritka állatfajokból álló gyűjteményében rejlik. A gyengeségeinket a 25. diagram ábrázolja.

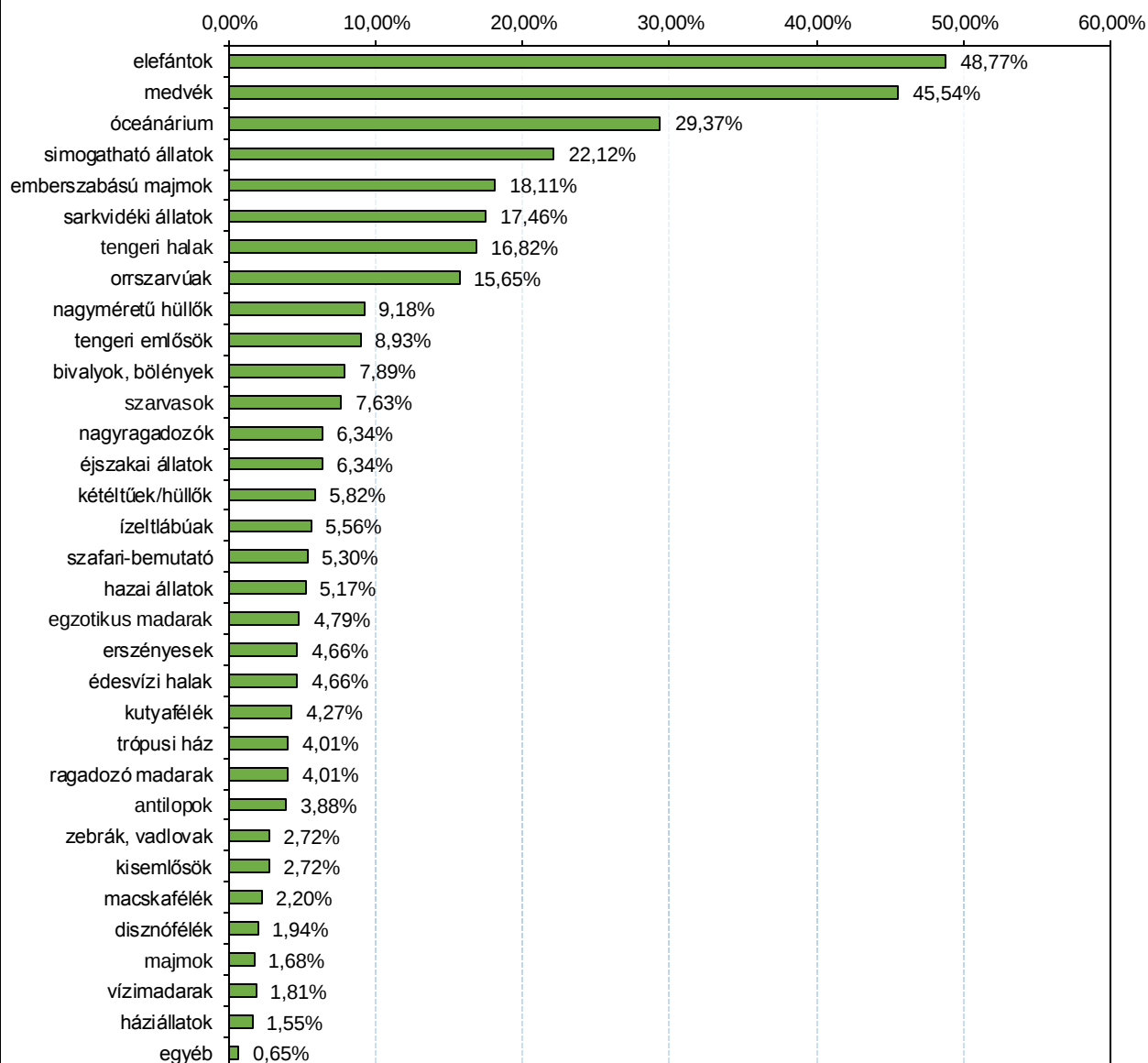
25. diagram

Az alacsony százaléértékek azt jelzik, hogy súlyos kritika nem éri a Vadasparkot egyetlen szempont szerint sem, egyedüli kivételként talán a mosdókat, amelyeket összességében a látogatók több mint 3%-a elégtelennek érzett. A következő sorban a Vadaspark megközelíthetősége, majd a drágasága.

2.6 Állatgyűjtemény

Mint az az eddigiekből is kiderült, bár nagy meglepetés ebben nem ért minket, a legfontosabb tényező egy állatkertben az állat. A Szegedi Vadaspark állatgyűjteménye, annak változatossága jelentősen megnőtt az elmúlt években, sőt egyes taxonok (pl. nagymacskák, kisebb majmok) esetében egyenesen kiemelkedő a gyűjtemény. Arra a kérdésre, hogy milyen állatokkal szeretnének még a Vadasparkban találkozni a látogatók, állatkertészeti szempontok alapján csoportosítva felkínáltuk a választási lehetőségeket.

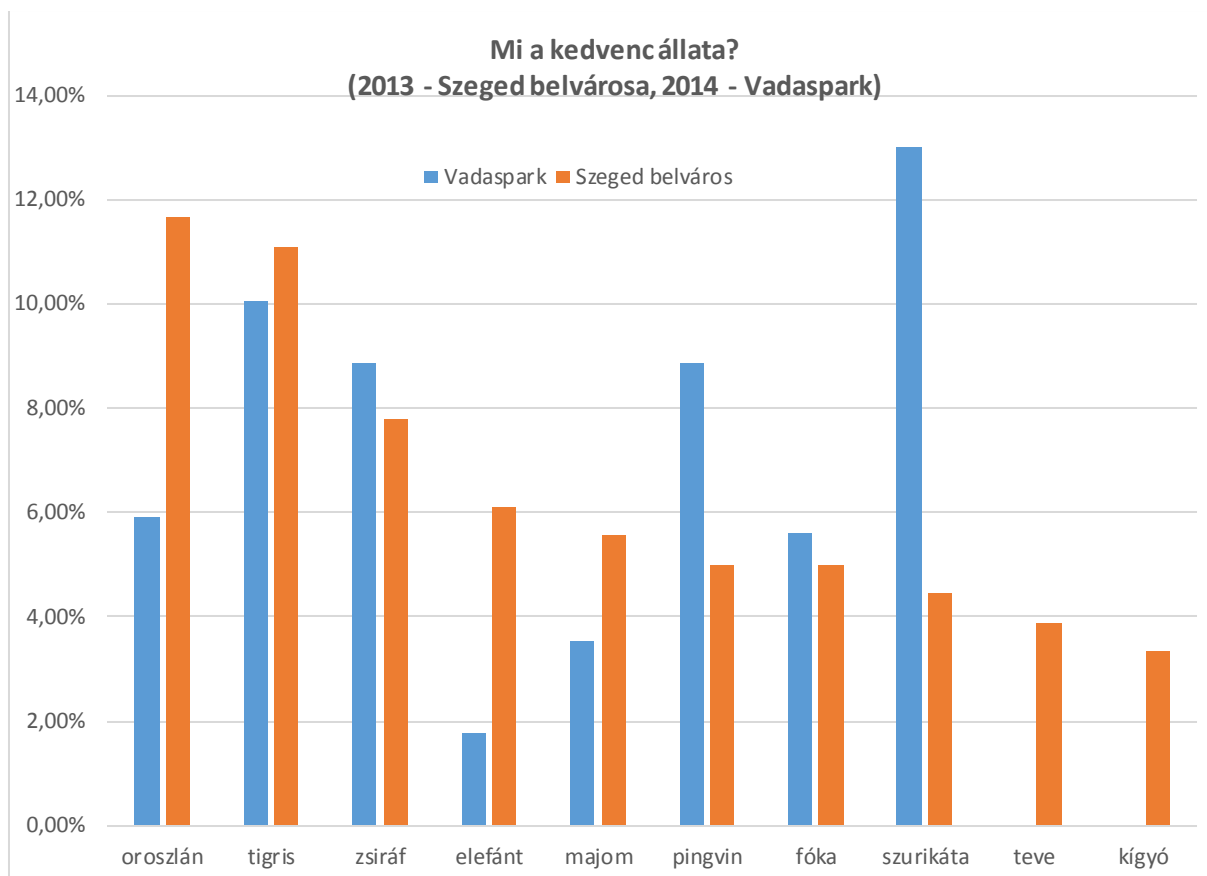
Milyen típusú állatokat hiányol/kevesell leginkább a Szegedi Vadasparkban (2013)?

26. diagram

A fentiekből kitűnik, hogy a nagy kedvenc elefánt végzett az első helyen a kívánságlistán, de nagyon szorosan követi őt a medve (ami 2013-ban még hiányzott a gyűjteményből), de nagy az igény nagy tengeri akváriumokra, simogatható állatokra, emberszabású majmokra, sarkvidéki állatokra és orrszarvúra is.

2013-ban a városban, 2014-ben a Vadasparkban kérdeztünk rá arra, hogy mi a kitöltő kedvenc állata. A 27. diagram mutatja az eredményeket. A nem állatkerti környezetben válaszolók listája élén a nagy-macskák állnak, majd a nagytestű növényevők (zsiráf és elefánt) következnek. A főemlősöket a „vizes” bemutatók állatai, a pingvinek és fókák követik. A vadasparki rangsor arányaiban eltér, ami jól mutatja az friss élmények hatását a preferenciára: itt a szurikáta toronymagasan vezet, kimagaslóan jó pontot kaptak a pingvinek is, míg az elefánt meglehetősen alulreprezentált, különösen a látogatók körében, annak ellenére, hogy a kívánt állatok között magasan vezet. Mindenesetre, a két lista első 10 helyezettéből 7 egyezik, tehát alapvetően nincs jelentős eltérés az állatkerti látogatók és a városban válaszolók között. A 10 legnagyobb kedvencből 9 látható a Szegedi Vadasparkban.

27. diagram

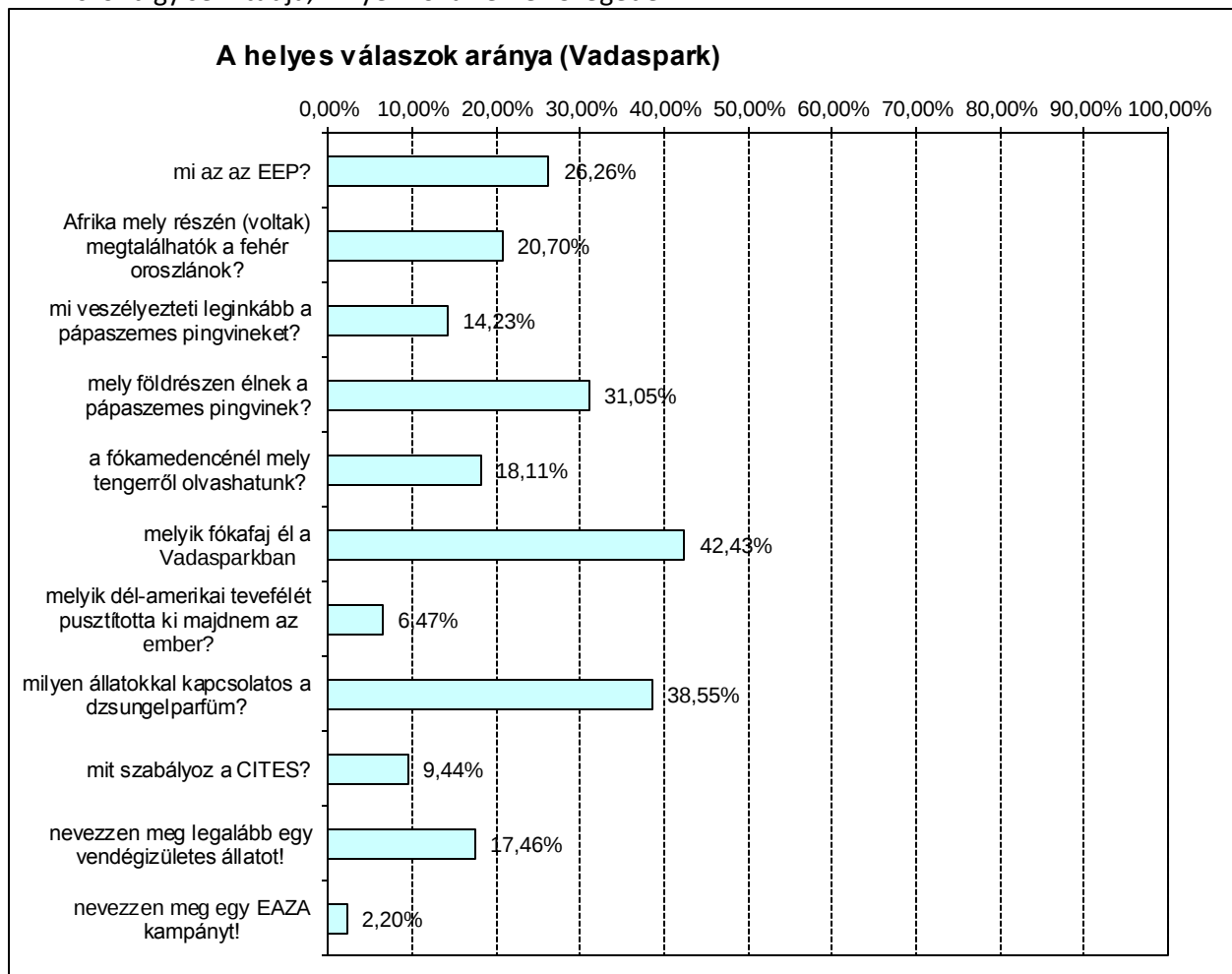
2.7 Az állatkerti ismeretterjesztés hatékonysága

A kérdőíves kutatás utolsó szegmense egy fontos kérdést vizsgál. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a Vadaspark különböző ismeretterjesztő eszközei, módszerei mennyire hatékonyak. Ezt úgy vizsgáltuk, hogy feltettünk néhány kérdést, amelyekre az érdeklődő látogatók választ kaphattak a Vadasparkban, s így a helyes válaszok arányát mértük. Egyes kérdéseket kontroll jelleggel a városi kérdőívet kitöltőknek is feltettük (29. diagram).

Az ismeretterjesztés csatornáit a következők voltak:

1. „Mi az az EEP?” – a vadasparki térképkiadványon szereplő nyereményjáték feladványa az, hogy nevezzék meg a látogatók legalább 3 fajmegmentési programos (EEP) fajt. Ennek is köszönhető, hogy viszonylag magas azok aránya, akik helyes megoldást adtak, jóval magasabb, mint a kontrollcsoportban.
2. „Afrika mely részén (voltak) megtalálhatóka fehér oroszlánok?” – állatismertető táblán olvasható a válasz, illetve az állatbemutatókon is elmondjuk, amelynek köszönhetően viszonylag sokan tudták a választ, de nemcsak az állatkertben, hanem a városban is.
3. „Mi veszélyezteteti leginkább a pápaszemes pingvineket?” – a veszélyeztetett állatok kifutójánál egy olyan táblát is elhelyezünk, amely a fajmegmentési programokat, az adott faj természetbeli és állatkerti helyzetét mutatja be. Ezek a táblák részletesebbek mint a többi, elsősorban a biológia iránt jobban érdeklődők igényeit igyekszünk velük kielégíteni. A pápaszemes pingvinek esetében az olajtanker katasztrófákat jelöltük meg leginkább veszélyeztető tényezőnek, erről írtunk részletesen. Itt viszonylag alacsonyabb volt a helyes válaszok aránya.
4. „Mely földrészen élnek a pápaszemes pingvinek?” – sokan tudták a helyes választ a kérdésre. Az állatismertető táblákon és állatbemutatókon hangsúlyozzuk ki azt, hogy a pingvinjeink nem sarkvidékiek, hanem afrikaiak.
5. A fókamedencénél mely tengerről olvashatunk – a kifutó kerítésére akasztott táblákból álló kiállítás témája az Északi-tenger, kb. 18%-a a látogatóknak tekintette meg a jelek szerint (és emlékezett is rá).

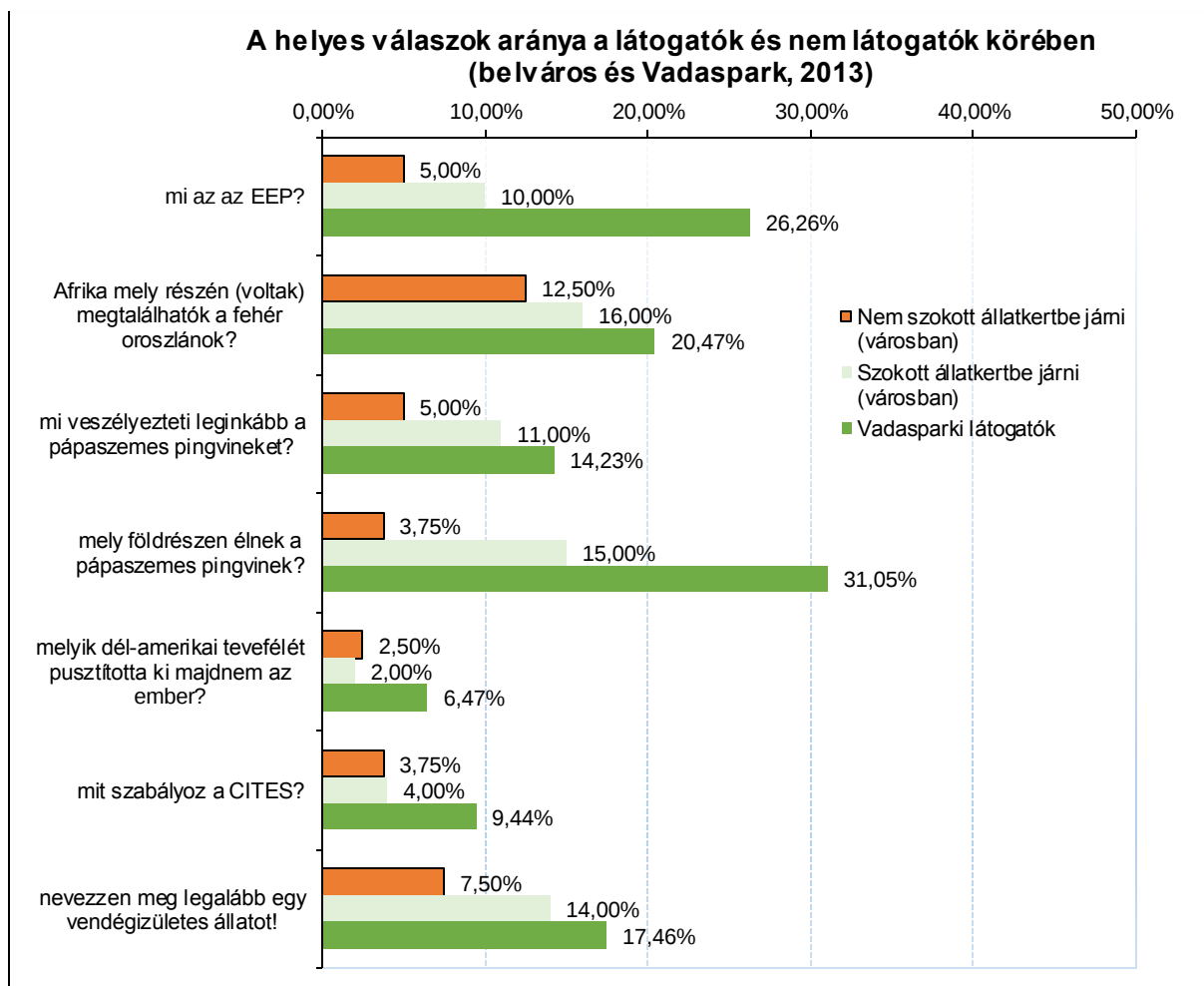
6. Melyik fókafaj él a Vadasparkban?” – erre a kérdésre tudták a legtöbben a választ, bár az állat népszerűsége és a sok lehetséges információforrás ellenére meglehetősen kevesen tudták meg, hogy a látogatók fele viszont így sem tudja, milyen fókák élnek Szegeden.

28. diagram

7. „Melyik dél-amerikai tevéfélést pusztította ki majdnem az ember?” – az egyik legnehezebb kérdésnek bizonyult, pedig a dél-amerikai részen járva több forrás is segíthetne, kisebb és nagyobb táblák egyaránt. Mindenesetre, ha nem is túl jók, de a kontrollcsoporténál jobbak az eredmények.
8. „Milyen állatokkal kapcsolatos a dzsungelparfüm?” – egy vicces táblán olvasható a kérdés, amely a jelek szerint sokak figyelmét felkeltette, ennek megfelelően sokan válaszoltak helyesen.
9. „Mit szabályoz a CITES?” – annak ellenére, hogy egy komplett kiállítás foglalkozik a témával, nagyon kevesen tudják, miről van szó. Azonban az állatkert hatása itt is nyomon követhető.
10. „Nevezzen meg legalább egy vendégüzletes állatot!” – bár előzetesen nem tűnt könnyű kérdésnek, elég sokan tudták rá a helyes választ, igaz, viszonylag sokan válaszoltak jól a városban is.
11. „Nevezzen meg egy EAZA-kampányt!” – az évente változó nemzetközi állatkertes természetvédelmi kampányok üzenete sajnos a jelek szerint kevesekhez jutott el, pedig számos ismertető anyag található a Vadasparkban az aktuális és a régi programokról egyaránt.

Összességében elmondható, hogy leginkább az interaktív módon (pl. állatbemutatók során), játék formájában (pl. nyereményjáték az EEP fajok beírására), népszerű állatokhoz kötődően (a pingvinre és a vikunyára vonatkozó válaszok összehasonlítása) valamint a humorosan közvetített (pld. „dzsungelparfüm”) információk érték el leginkább a látogatókat. A hagyományos táblák, kiállítások kevesebbek figyelmét keltették fel. Sajnos, így is sokan vannak, akiket a jelek szerint semmilyen úton nem tudunk elérni, de szerencsére olyanok is, akik láthatóan kifejezetten igénylik a részletes ismertetéseket.

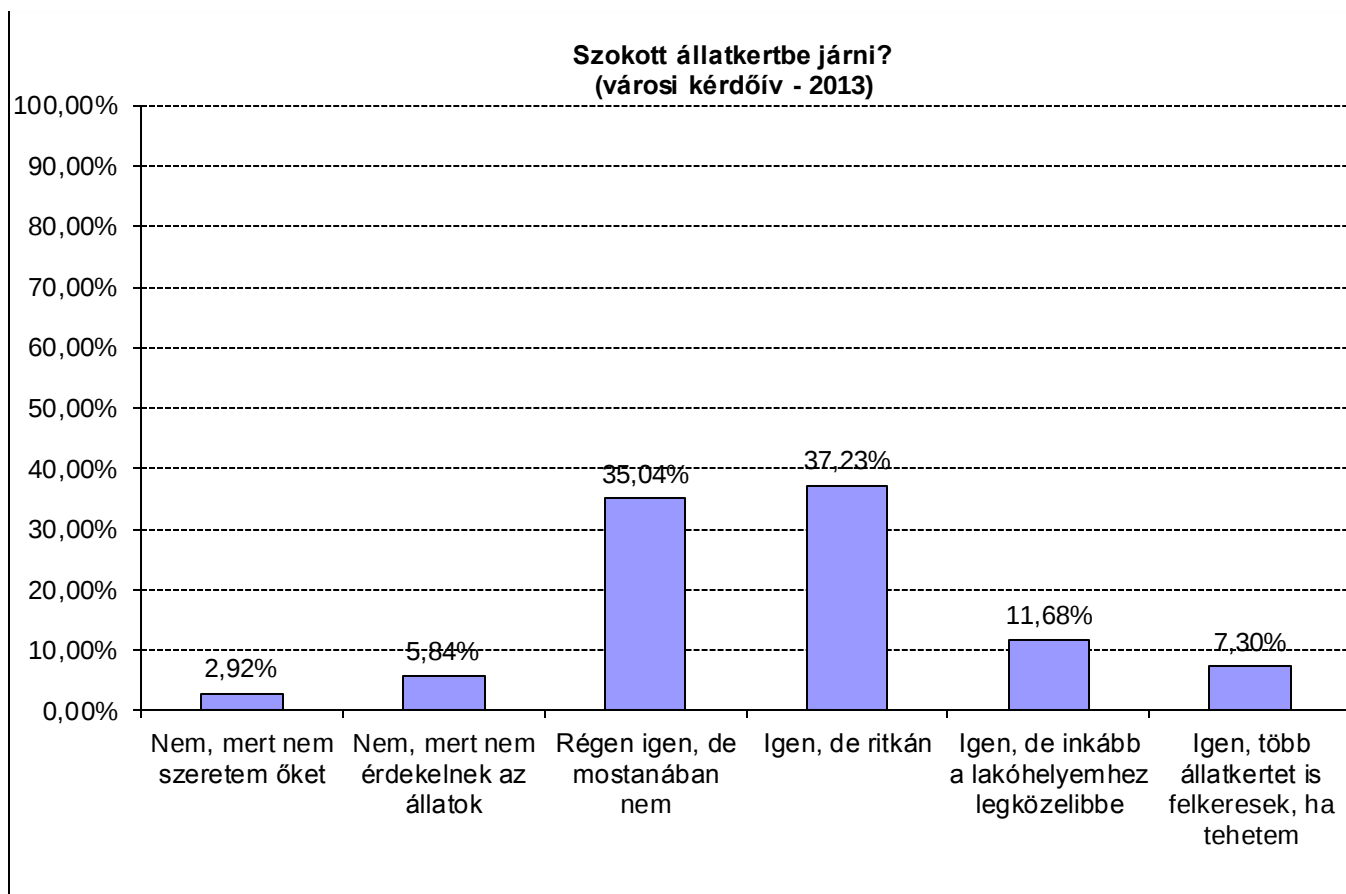

29. diagram

A 29. diagram adatai mutatják a vadasparki, és általában az állatkerti ismeretterjesztés hatékonyságát. Feltételezhető, hogy az állatkertek, így egyben a zoológiai iránt érdeklődők nagyobb háttértudással rendelkeznek, ez a városban megkérdezettek körében ki is derül, de az ő eredményük is elmaradt azoktól, akik a Vadasparkban, a friss élmények hatására adták a válaszaikat. Különösen öröndetes, hogy a természetvédelmi vonatkozású kérdésekre is jóval többen válaszoltak helyesen az állatkertben.

2.8 A Vadaspark helye Szeged turisztikai, szabadidős kínálatában

Azt már korábbi felméréseinkből tudjuk, hogy az állatkertbe látogatók közel fele évente egyszer legalább ellátogat egy állatkertbe. Ha a teljes népességet nézzük, azonban természetesen nem ilyen kedvező az arány. A 2013-ban a belvárosban megkérdezettek válaszaí, valamint korábbi felméréseink alapján kb. 50 %-ra becsülhető azok aránya, akik legalább időnként felkeresik az állatkerteket, ebből kb. 20% az olyan látogatók aránya, aki rendszeresen visszatérnek (30. diagram).

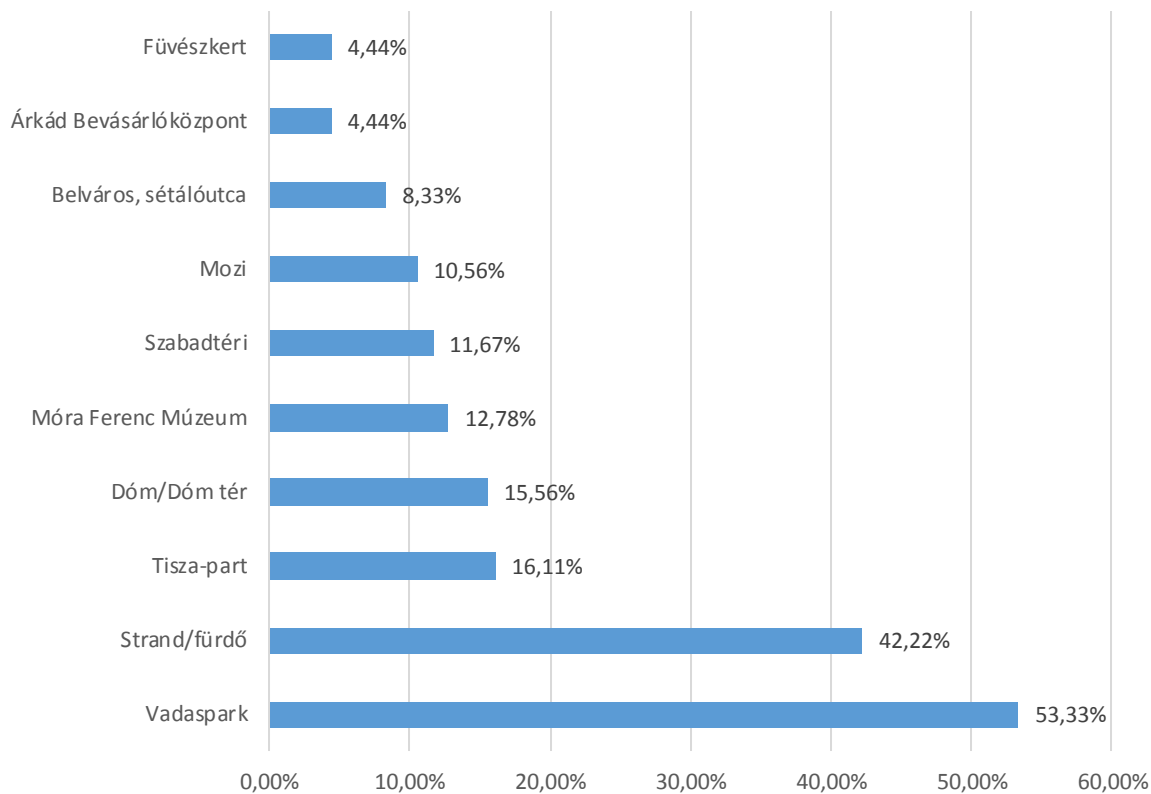
30. diagram

Azt is megvizsgáltuk, hogy a Vadaspark milyen szerepet játszik a város turisztikai/szabadidős kínálatában. A városban kitöltött kérdőívek alapján arra az eredményre jutottunk, hogy a Vadaspark az egyik legkiemelkedőbb szegedi látnivaló, a kérdőívet kitöltők 53,33%-a írta azt, hogy biztos hétvégi programja lenne, ha hármat választhatna összesen. Természetesen azt nem tudjuk, hogy maga a kérdőív (amelyből kiderült, hogy vadasparkos) mennyire befolyásolta a válaszadókat, de a kimagasló érték mindenképpen nagy népszerűséget jelez. A strandok és a fürdők (elsősorban a Napfényfürdő) következnek a ranglistán, amelyet a város nevezetességei, a Tisza-part és a Dóm-tér követnek. A fizetős kulturális célpontok közül a Móra Ferenc Múzeum vezet. Szintén felkerült a listára a Vadasparkhoz leginkább közel álló látványosság, a Fűvészkert is, amelyet a vadasparkot látogatók kiemelten kedvelnek.

2014-ben szintén feltettük ezt a kérdést, azonban az állatkert látogatók körében. Az nem meglepő, hogy a Vadaspark még jobb helyezést ért el, hiszen eleve olyanokat kérdeztünk, akik szívesen választják az állatkerteket. A többi szegedi program közül a Dóm, a színházak és a fürdési lehetőségek vezetnek, valamint az állatkertlátogatók preferenciáját mutatja ismét a Fűvészkert előkelőbb helyezése.

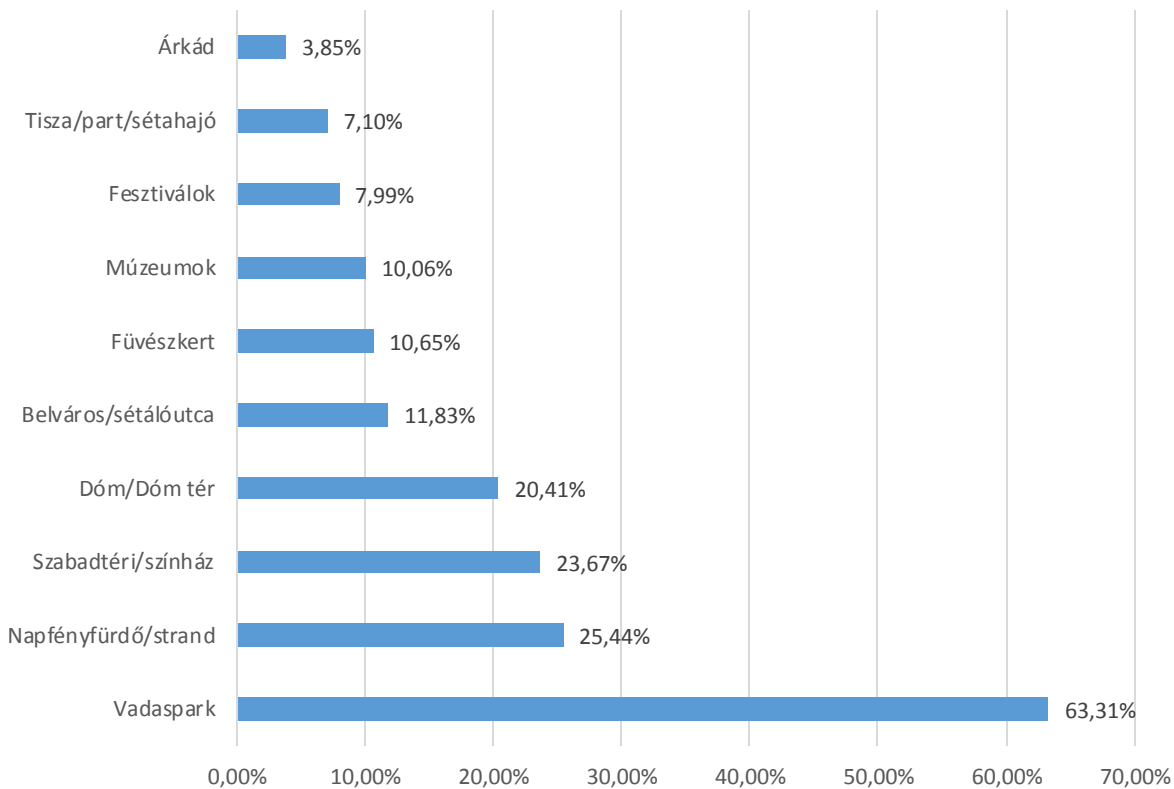
Fontos kérdés, hogy a szegedi látnivalók, programok mennyiben jelentenek versenytársat vagy éppen erősítik egymást a Vadasparkkal. A városi kérdőív adatai alapján tudjuk megválaszolni a kérdést, úgy, hogy összevetjük azt, hogy mivel párosítják össze a vadasparki látogatást, illetve mivel nem. Az eredmény azt mutatja, hogy a fürdőket, a Fűvészkertet és a kulturális programokat választók szívesen választják a Vadasparkot is (és fordítva), míg a vásárlás, a városnézés, a belváros és a Tisza-parti séta tekinthető az állatkerti látogatás fő alternatívájának. Vagyis, érdemes a kulturális programok szolgáltatónak összefogniuk, a félelem nem indokolt, hogy ezáltal látogatókat vesztenek.

Ha egy hétvégén csak három helyre, programra lenne lehetősége elmenni Szegeden, melyik lenne az a három? (belvárosi kérdőív - 2013)

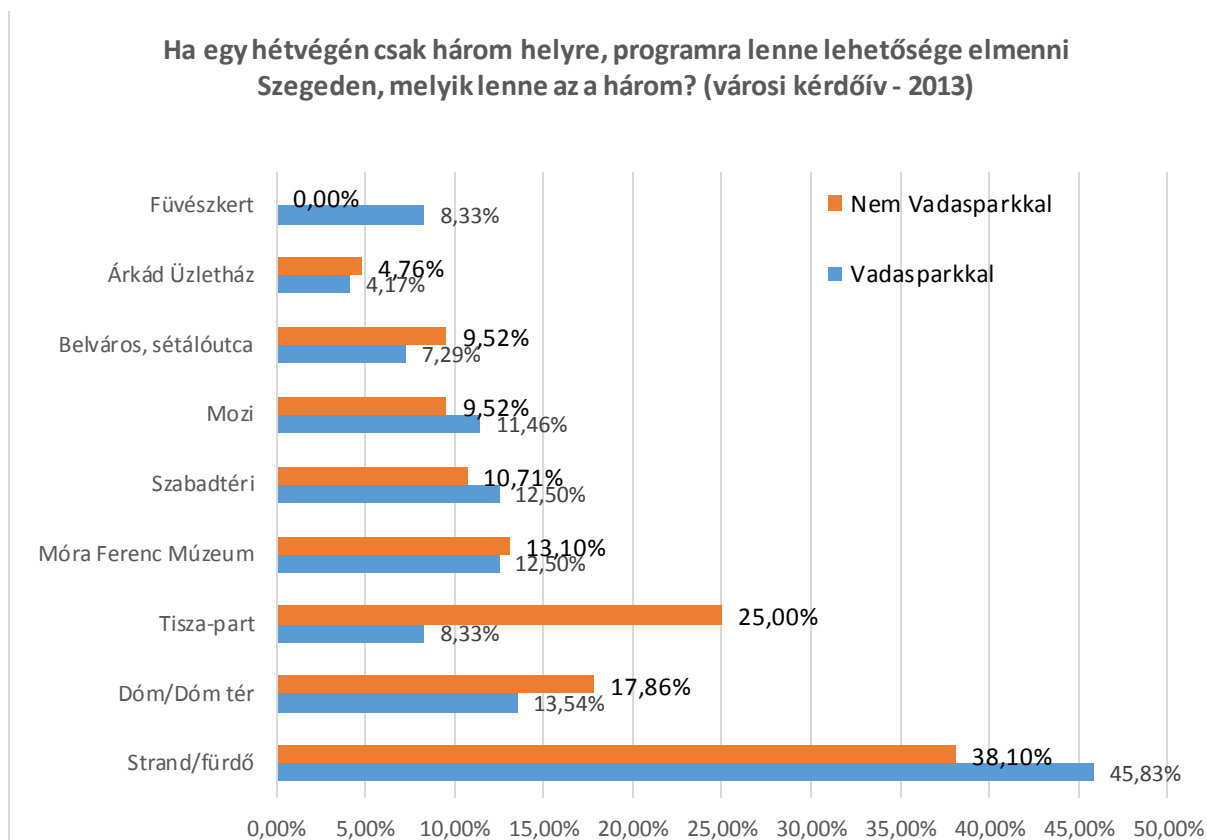

31. diagram

Ha egy hétvégén csak három helyre, programra lenne lehetősége elmenni Szegeden, melyik lenne az a három? (Vadaspark - 2014)

32. diagram

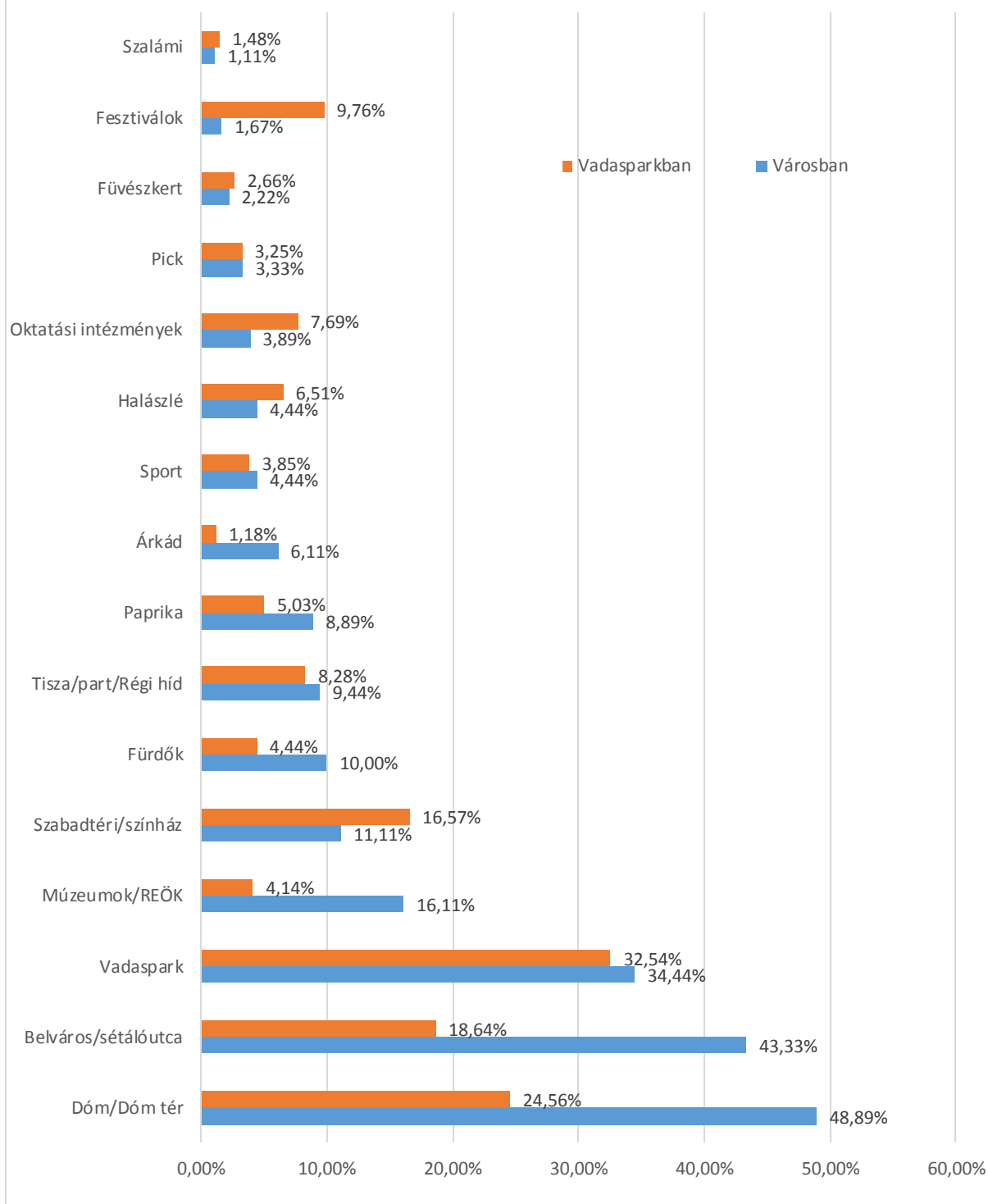
33. diagram

Következő kérdésünk arra vonatkozott, hogy melyik az a három dolog, amire Szeged városa büszke lehet? Mindezt feltettük mind Szeged belvárosában (2013), mind a Vadasparkban (2014). A két eredményt a 34. diagram mutatja. Mind az állatkertlátogatók, mind a városban megkérdezettek a Dómot, a belvárosi sétálóutcat (és az ahhoz kapcsolódó tereket), valamint a Vadasparkot tartják a legfőbb szegedi büszkeségeknek – egyedül a sorrend változik a Vadaspark javára azok körében, akiket az állatkertben kérdeztünk meg, úgy, hogy a Vadasparkot megnevezők aránya közel azonos. Természetesen, most se tudjuk meghatározni, hogy maga a kérdőív témája mennyire befolyásolta a válaszadókat, de a jó helyezés mindenképpen figyelemre méltó. Érdekes, hogy a hagyományos Szeged képéhez társuló „dolgok”, mint a halászlé, a paprika, a híres szegediek vagy éppen a sportklubok kevésbé reprezentáltak a listán.

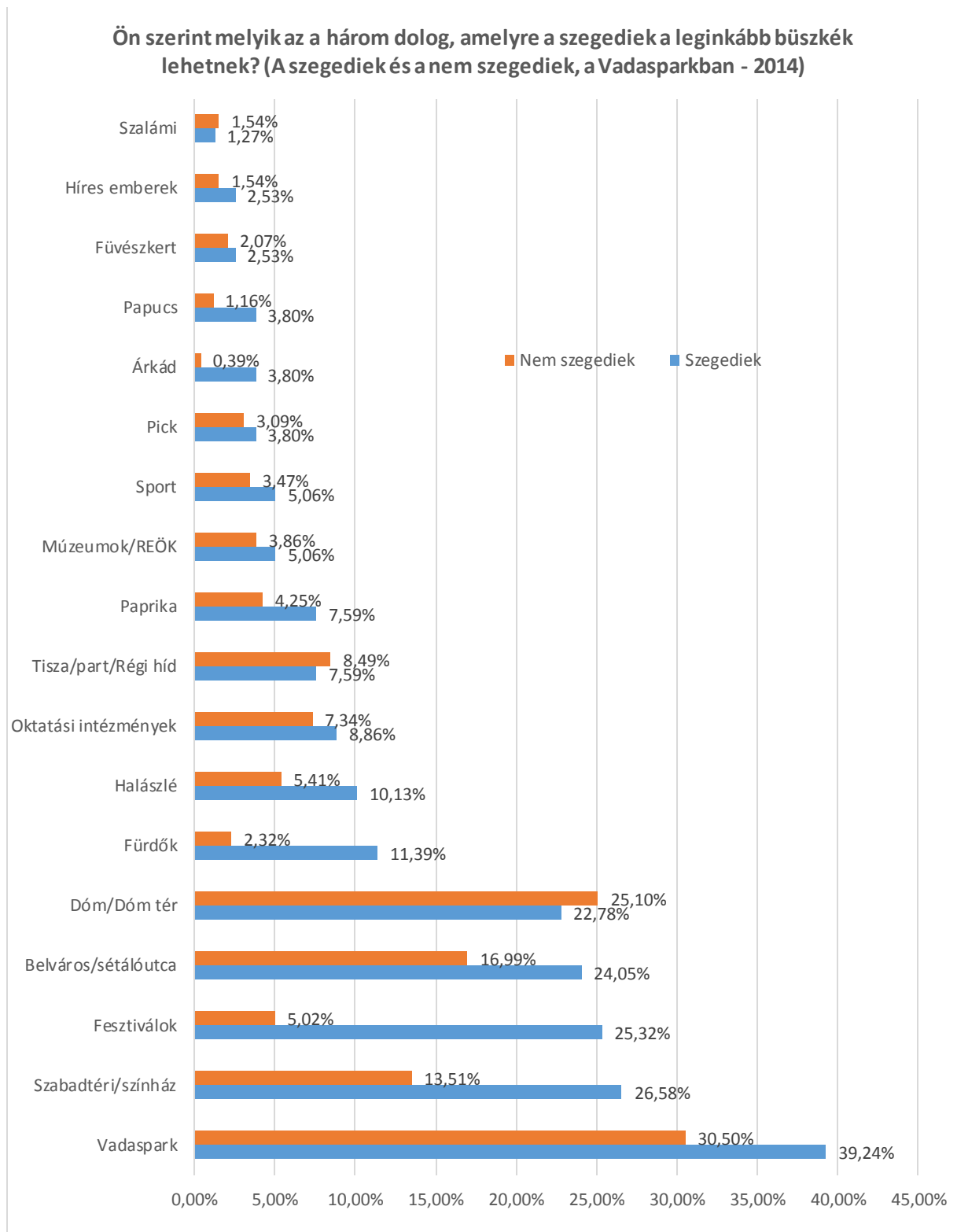
Végezetül összevetettem a szegediek és a nem szegediek véleményét, a Vadasparkban kitöltött kérdőívek alapján. A 35. diagramon látható eredmények jelentős különbséget mutatnak a két csoport között. Egyedül a Vadaspark őrzi a helyét az első háromban, és láthatóan a szegediek a kulturális programok (színházak, fesztiválok), de leginkább a fürdők jelentőségét felülértékelik a turistákkal összehasonlítva.

A vadasparki látogatókra az eredmények alapján jellemezhetők úgy, hogy általában jobban preferálják a fürdési, a kulturális (múzeum, fesztiválok), s kevésbé a belvárosi sétálgatással és a bevásárlással kapcsolatos programokat. Tehát, inkább hajlamosak pénzt áldozni a kikapcsolódásukért, különös tekintettel a kulturális programokra.

Ön szerint melyik az a három dolog, amelyre a szegediek a leginkább büszkéek lehetnek? (a belvárosban - 2013 és a Vadasparkban - 2014)

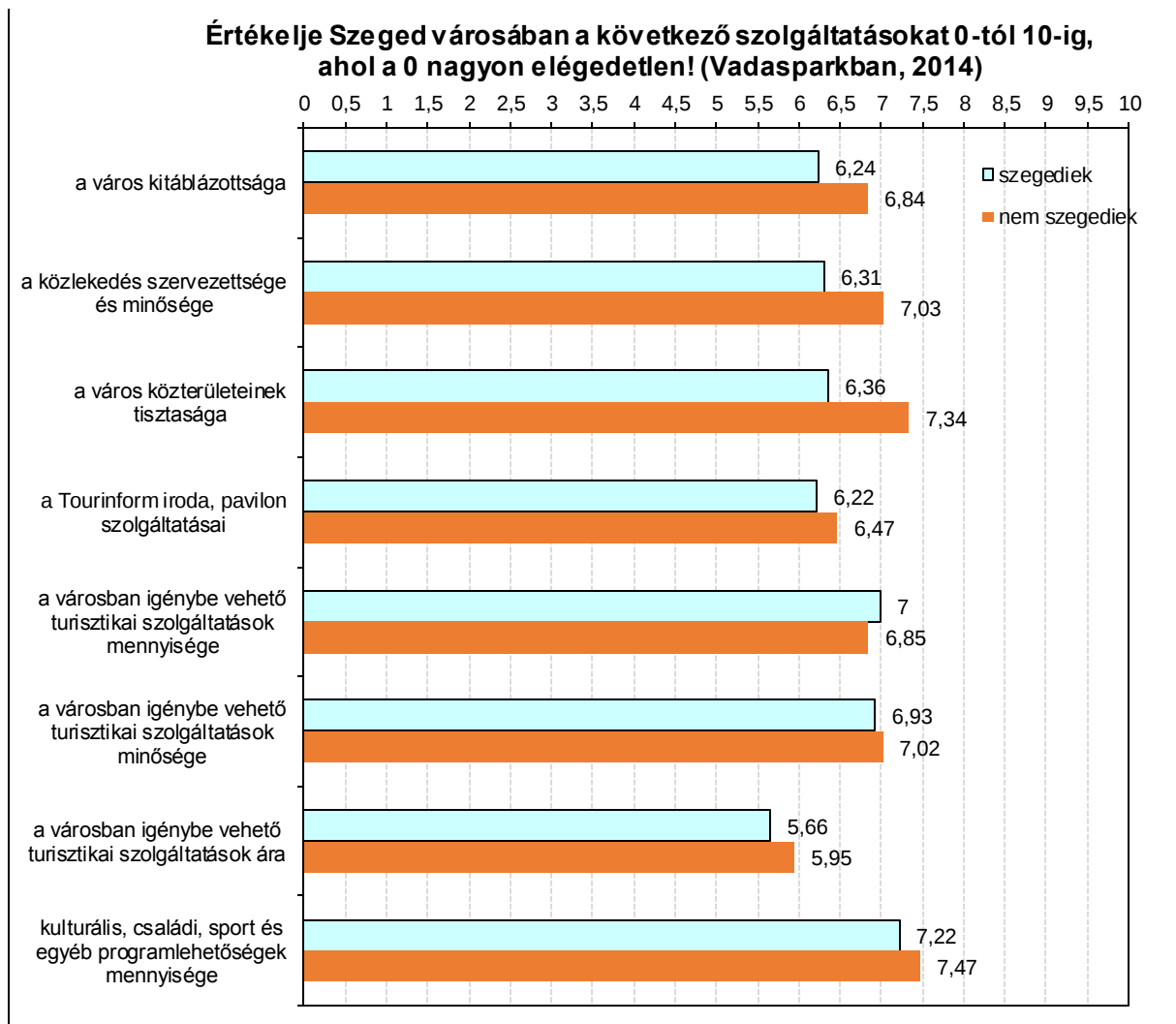
34. diagram

35. diagram

2.9 Elégedettség Szeged város szabadidős, illetve turisztikai kínálatával

Az utolsó kérdéskör Szeged város szabadidős, turisztikai kínálatával való elégedettséget firtatta, a Vadaspark látogatói körében (2014). A helyi lakosok és a távolabbról érkezettek válaszait külön választottuk, az eredményeket a 36. diagram mutatja.

36. diagram

Az eredmények azt mutatják, hogy a turisták alapvetően elégedettebbek a felsorolt szempontokat illetően, mint a helyi lakosok. Abban láthatóan egyetértenek, hogy a turisztikai, kulturális és egyéb programlehetőségek mennyisége és minősége megfelelő, és abban is, hogy kevésbé pozitív a város megítélése a turisztikai szolgáltatások árát tekintve.

3. Összegzés

A Szegedi Vadaspark a Szegedi Tourinform Irodával együttműködve végezte átfogó kérdőíves felmérését 2013-ban és 2014-ben, amely során több célt is kitűzött maga előtt. A Vadaspark működését illetően igyekeztünk információt nyerni arról a látogatók köréből, mely visszajelzések rendkívül fontosak mind a jelen feladatait és a jövőbeni terveket illetően. Fontos volt megtudnunk, hogyan pozícionálhatjuk a Vadasparkot a régió turisztikai, szabadidős célpontjai és az ország más állatkertjei között. Végezetül igyekeztünk felmérni, hogy az állatkertekhez összességében milyen a viszony fűzi az embereket, mik azok a tényezők, amelyek leginkább befolyásolják őket a véleményük kialakításában, illetve a látogatásaik tervezésében. Ezen célok elérésére nemcsak a Vadasparkban, hanem azon kívül, Szeged belvárosában is végeztünk kérdőíves felméréseket.

Összességében elmondható, hogy az állatkerti kultúra iránt általában véve Magyarországon túlnyomóan pozitívan viszonyulnak az emberek, kevés az azt elvi okokból elutasítók száma, nemcsak a látogatók körében. Ennek egyfajta ára az, hogy az állatkerteknek mindenképpen fel kell vállalniuk azokat a közfeladatokat, amelyekkel hozzájárul az állat- és természetvédelemhez, valamint az oktatáshoz és

neveléshez. Egyértelműen kiderült, hogy az egyed szintű védelem („állatvédelem”) számít a legfontosabbnak, megelőzve a természetvédelmet. Tehát, nem állományként, hanem egyedként tekintenek az állatkerti állatokra – legalábbis Magyarországon. Mindez az állatok jólétét növelő törekvéseket és ezek kommunikációját teszi szükségesé. Azonban, az is kiderül, hogy az elvek nem mindig állnak összhangban a ténylegesen megnyilvánuló látogatói viselkedéssel, a kutatás azt bizonyítja, hogy a legfontosabb tényező egy állatkert megítélésében a látogatás élményszerűsége volt. Az ellentmondás azonban csak látszólagos, a feloldást az az alapelv jelenti, hogy az állatkerteknek törekedniük kell az élményszerű bemutatásra, állatos programokra, azonban az állat- és természetvédelmi üzenetnek, az ismeretterjesztő szándéknak (egymással összhangban) jól érzékelhetően meg kell jelennie a munkánkban (tudatosítás).

Annak ellenére, hogy nyilvánvalóan tekintettel kell lennünk magának a kérdőívezéstorzító hatására (hiszen egyértelműen kiderült, hogy mely intézményről szól), annyi mindenképpen megállapítható, hogy a város turisztikai és szabadidős kínálatában hangsúlyos szerepet játszik a Vadaspark. A desztinációk kiválasztásakor a Vadasparkot látogatók elsősorban a fürdési és kulturális lehetőségeket kedvelik, különösen feltűnő az egyetlen szegedi hasonló profilú intézmény, a Fűvészkert magas preferáltsága. Az állatkertbe nem látogatókat viszont a vásárlási lehetőség és a belvárosi séta vonzza leginkább. Mindezek alapján elmondható, hogy Vadaspark legfőbb konkurenciájának nem a fürdő és a kulturális intézmények számítanak, és a velük való további jó együttműködés (programkínálat, barter) mellett a sétálóutcán és a vásárlási központokban való hangsúlyosabb megjelenésre kell törekedni.

A felmérésben nagy hangsúlyt kapott az állatkerti ismeretterjesztő munkájának, pontosabban annak hatékonyságának a kutatása is. Bár egyrésztől nem túl pozitív az eredmény az emberek általános zoológiai műveltségét tekintve, hiszen még a legegyszerűbbnek tartott kérdésre sem éri el a helyes választ tudók aránya az 50 %-ot, elmondható, hogy jelentős a hatása az állatkerti ismeretterjesztésnek. Általában az állatkerti látogatók zoológiai műveltsége nagyobb, mint akik nem látogatnak ilyen intézményeket, és a Szegedi Vadasparkban frissen szerzett tudás is jelentős. Mindezek alapján kijelenthetjük, hogy az állatkertek ténylegesen fontos szerepet játszanak az oktatásban és nevelésben.

A legnehezebb, és még sok kérdést nyitva hagyó feladat volt a vadasparki programok és rendezvények iránti igény felmérése. A pozitív visszajelzések alapján általános tapasztalat a Szegedi Vadasparkban, hogy bár az azokban részt vevő látogatók többsége jól érzi magát a rendezvényeken, és mérhetően nagyobb a látogatószám a rendezvényi napokon, a látogatók jelentős része nem igazítja a látogatását ezekhez a programokhoz. Azokra feltehetően úgy tekintenek, mint egy plusz szolgáltatásra az adott napon, de nem törekszik kifejezetten a részvételre. A rendezvények jellegét illetően is sok kérdésünk maradt. Az állatkertlátogatókat inkább az állatközpontú programok érdeklik, a városban megkérdezettek nyitottabbak egyéb kulturális vonatkozású rendezvényekre is, viszont egyáltalán nem figyelik a vadasparki programajánlókat. Mindez azt sugallja, hogy nem csak a programok színesítésére, tartalmasabbá tételére kell törekednünk, hanem az azokkal kapcsolatos marketinget is fejleszteni szükséges.

Köszönetnyilvánítás:

A fenti két éves vizsgálat elvégzésében köszönjük a Vadaspark önkénteseinek, a nyári munkát végző diákok és a közcélú munkát végzők segítségét, valamint a Szegedi Tourinformmal való együttműködés lehetőségét.